การศึกษาความคิดเห็นของมารดาต่อสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

ปริญญานิพนธ์

ของ

วนิดา จิตประไพ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

กุมภาพันธ์ 2543

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

028.4

การศึกษาความคิดเห็นของมารดาต่อสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

บทคัดย่อ

ของ

วนิดา จิตประไพ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
กุมภาพันธ์ 2543

วนิดา จิตประไพ. (2543). *การศึกษาความคิดเห็นของมารดาต่อสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก*. ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม อาจารย์นงนวล พงษ์ไพบูลย์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษร เจริญรักษ์.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศ และความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก 4 ด้านคือ ด้านการให้อาหาร ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย และด้านการกระตุ้นพัฒนาการ โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา และจำนวนบุตรของมารดา รวมทั้งค่าเลี้ยงดูและสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็กที่มารดาฝากเลี้ยงดูบุตร เฉพาะในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษากับมารดาที่มีบุตรอายุไม่ต่ำกว่า 1 ขวบและไม่เกิน 3 ขวบ จำนวน 368 คน โดยใช้แบบสอบถาม 1 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ และแบบประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่ามารดามีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก มีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศและความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก พบว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษาและฝากเลี้ยงดูบุตรในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มารดาที่มีจำนวนบุตรและฝากเลี้ยงดูบุตรในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีสภาพภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก พบว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มารดาที่มีจำนวนบุตรและฝากเลี้ยงดูบุตรในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีสภาพภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก พบว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษา มีจำนวนบุตร และฝากเลี้ยงดูบุตรในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูและสภาพภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสิ้น

A STUDY OF MOTHERS' OPINIONS TOWARD INFORMATION ON CHILD REARING PRACTICES

AN ABSTRACT

BY

WANIDA CHITPRAPAI

Presented in partial fulfillment of the requirements

for the Master of Art degree in Library and Information Science

at Srinakharinwirot University

February 2000

Wanida Chitprapai. (2000). *A Study of Mothers' Opinions Toward Information on Child Rearing Practices.* Master thesis, M.A. (Library and Information Science). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Mrs. Nongnual Pongpaibool, Assist. Prof. Kesorn Charoenruk.

The purposes of this study were to investigate and compare mothers' opinions about the importance of information, their exposure to it, and the importance of information sources in four aspects of child rearing practices : feeding, vaccination, health care and development stimulation. The data were classified according to mothers' education level, the number of children for each mother, nursery price rate, and nursery geographical location. The sample consisted of 368 Bangkok mothers with 1-3 year-old children. A questionnaire with multiple choices and rating scale of 5 levels was used to collect the data. It was found that mothers' opinions about the importance of information in the four aspects of child rearing practices were at high levels. About information exposure and the importance of information sources, they were at middle levels. Comparing opinions on the importance of information, the differences in the levels of mothers' education and the nursery price rates were significant at .01 level. The numbers of children and the nursery locations were significant at .05. Concerning information exposure, the nursery price rate differences were significant at .01 while the level of education differences were significant at .05. However, there were no significant differences in opinions about information exposure among mothers who had different numbers of children and different nursery locations. In comparing the opinions of mothers on the importance of information sources, it was found that levels of education, numbers of children, nursery price rates, nursery locations were all significantly different at .01 level.

บริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาความคิดเห็นของมารดาต่อสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

ของ

นางวนิดา จิตประไพ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ ... เดือน ..... พ.ศ. ....

คณะกรรมการสอบบริญญานิพนธ์

..... ประธาน

(อาจารย์นงนวล พงษ์ไพบูลย์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษร เจริญรักษ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์พวงผกา คงอุทัยกุล)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์สมใจ ประเสริฐจีรังกุล)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์นงนวล พงษ์ไพบูลย์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษร เจริญรักษ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาแนะนำตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนเป็นผลให้ผู้วิจัยสามารถทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์พวงผกา คงอุทัยกุล และ อาจารย์สมใจ ประเสริฐจีรังกุล กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติมที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องจนปริญญานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณ คณาจารย์ผู้สอนวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ทุกท่านที่ให้ความรู้และแนวคิดต่างๆ จนทำให้ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการทำปริญญานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฉันทนา ภาคบงกช ผู้ช่วยศาสตราจารย์งามตา วนินทานนท์ และอาจารย์ ดร.วิลาสลักษณ์ ชัววัลลี ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจแบบสอบถาม

กราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.นพวรรณ โชติบัณฑ์ ที่ให้ความกรุณาแปลบทคัดย่อภาษาอังกฤษ รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร ผู้ช่วยศาตราจารย์ประทีป จินงี่ และอาจารย์ทัศนา ทองภักดี ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือให้คำแนะนำต่างๆ มาโดยตลอด

กราบขอบพระคุณ กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น และสถานรับเลี้ยงเด็ก รวมทั้งมารดาของเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลต่างๆ และตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอบพระคุณ สามีและลูก ตลอดจนคุณสุชพิกุล พิสิฏฐพันธ์ และคุณรุ่งนภา ตรีเสน่หจิต ผู้เป็นกัลยาณมิตรที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่บุพการี และบูรพาจารย์ผู้มีพระคุณทุกท่าน

วนิดา จิตประไพ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	**บทนำ**	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
	ความสำคัญของการวิจัย	3
	ขอบเขตของการวิจัย	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
	สมมติฐานในการวิจัย	7
2	**เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**	8
	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเด็กทารก	8
	พัฒนาการของเด็กวัยทารก	9
	ความต้องการของเด็กวัยทารก	11
	การเลี้ยงดูเด็กวัยทารก	13
	สารนิเทศและแหล่งสารนิเทศ	18
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
	งานวิจัยในต่างประเทศ	21
	งานวิจัยในประเทศ	22
3	**วิธีดำเนินการวิจัย**	26
	การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	26
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	28
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
	การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ หน้า

4 **ผลการวิเคราะห์ข้อมูล** 34

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 34

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 35

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 35

ตอนที่ 1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง 35

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศ
เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก 37

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ
เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก 44

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญ
สารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก 46

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับ
สารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก 62

ตอนที่ 6 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของ
แหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก 75

5 **สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ** 82

ความมุ่งหมายของการวิจัย 82

สมมติฐานในการวิจัย 82

วิธีดำเนินการวิจัย 83

สรุปผลการวิจัย 85

อภิปรายผล 88

ข้อเสนอแนะ 91

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ หน้า

บรรณานุกรม 92

ภาคผนวก 99

ภาคผนวก ก รายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กที่ทำสุ่มตัวอย่างฝากเลี้ยงดูบุตร 100

ภาคผนวก ข แบบสอบถาม 107

ประวัติย่อผู้วิจัย 115

บัญชีตาราง

ตาราง หน้า

1 การสุ่มสถานรับเลี้ยงเด็ก 27

2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นมารดาของเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก 28

3 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปตามสถานรับเลี้ยงเด็กและได้รับคืน 31

4 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง 36

5 ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศ
เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ด้านการให้อาหาร 37

6 ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศ
เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน 39

7 ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศ
เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย 40

8 ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศ
เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ 41

9 ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ
เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก 44

10 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศ
เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา 46

11 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศ
ระหว่างมารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ในข้อที่พบความแตกต่าง 48

12 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศ
เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามจำนวนบุตร 51

13 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศ
ระหว่างมารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกัน ในข้อที่พบความแตกต่าง 53

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง หน้า

14 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็ก 55

15 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศระหว่างมารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกัน ในข้อที่พบความแตกต่าง 57

16 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก 60

17 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา 62

18 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศระหว่างมารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ในข้อที่พบความแตกต่าง 64

19 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามจำนวนบุตร 66

20 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็ก 68

21 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศระหว่างมารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกัน ในข้อที่พบความแตกต่าง 70

22 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก 73

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง หน้า

23 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จำแนกตามวุฒิการศึกษา 75

24 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ ระหว่างมารดาที่มีวุฒิการการศึกษาต่างกัน ในข้อที่พบความแตกต่าง 76

25 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จำแนกตามจำนวนบุตร 77

26 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ ระหว่างมารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกัน ในข้อที่พบความแตกต่าง 78

27 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จำแนกตามค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็ก 79

28 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ ระหว่างมารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดู ต่างกัน ในข้อที่พบความแตกต่าง 80

29 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จำแนกตามสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก 81

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544 ได้ปรับแนวคิดการพัฒนาจากเดิมที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นจุดมุ่งหมายหลัก มาเป็นการเน้น "การพัฒนาคน" เพราะคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและเป็นปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จของการพัฒนาในทุกเรื่อง เป้าหมายสำคัญประการแรกคือ การเตรียมความพร้อมทุกด้านของเด็กอายุ 0-5 ปี อย่างมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2539 : 9-10) เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (2539 : 1) ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาเด็กตามความต้องการพื้นฐานของเด็กขึ้น ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้คือ เด็กต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดาด้วยความรักและความเข้าใจตั้งแต่อยู่ในครรภ์จนถึงอายุ 6 ปีแรกของชีวิต รวมทั้งต้องได้รับการส่งเสริมสุขภาพและส่งเสริมพัฒนาการตามวัย ทารกที่มารดาทะนุถนอมมาด้วยความรักและความเอาใจใส่ตั้งแต่อยู่ในครรภ์ได้กำเนิดและเติบโตอยู่ในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จะมีชีวิตอยู่ในอนาคตได้อย่างดีมีความสุขและประสบความสำเร็จ จะต้องมีบุคลิกภาพที่มั่นคงและสามารถเผชิญกับปัญหานานับการได้อย่างดี จึงขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ทารกได้รับในช่วงขวบปีแรกของชีวิตนั่นเอง ทารกต้องได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง เพื่อให้เกิดพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเหมาะสม เพราะในวัยนี้เป็นวัยแห่งการพึ่งพาผู้ใหญ่โดยเฉพาะอย่างยิ่งมารดาในทุกด้าน ทั้งด้านการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการทางร่างกายและจิตใจ ดังนั้นบิดามารดาต้องมีความเข้าใจพฤติกรรมที่สื่อถึงความต้องการด้านต่างๆ ของทารกอย่างถูกต้อง เพื่อจะสามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสม (อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย. 2534 : 143) ซึ่งสอดคล้องกับ จรรจา สุวรรณทัต (2524 : 135) ที่เน้นว่าการอบรมเลี้ยงดูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อพัฒนาการของเด็ก เด็กจะสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาอย่างไร โดยเฉพาะมารดาซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับบุตรมาตั้งแต่เกิดจะเป็นผู้มีบทบาทในการให้การอบรมเลี้ยงดูมากที่สุด

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูเด็กในขวบปีแรกอย่างถูกต้องจะส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเหมาะสม นับเป็นก้าวแรกในการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพให้แก่สังคมและประเทศชาติไปพร้อมกัน ด้วยเหตุนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรให้ความช่วยเหลือด้วยการให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้หรือสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแก่มารดาให้ตรงกับความต้องการ เพื่อให้มารดาสามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไป ทั้งนี้เพราะเป็นที่ยอมรับกันว่า ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ หรือที่เรียกว่า "สารนิเทศ" นั้นเป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อชีวิตมนุษย์ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ เพราะมนุษย์สามารถนำทรัพยากรสารนิเทศมาใช้ในการแก้ปัญหาตัดสินใจและการดำเนินชีวิตประจำวัน (แม้นมาส ชวลิต. 2528 : 6) นอกจากนี้สารนิเทศยังเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและความสำคัญในตัวเอง แต่ในการพิจารณาคุณค่าและความสำคัญของสารนิเทศนั้นจะขึ้นอยู่กับผู้ใช้ หากสารนิเทศนั้นสามารถตอบสนองความต้องการและทำให้ผู้ใช้เกิดความพึงพอใจก็ถือว่าสารนิเทศนั้นมีคุณค่าและความสำคัญ (ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ. 2537 : 5) จากความสำคัญของสารนิเทศ รวมทั้งความจำเป็นที่บิดามารดาควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กวัยทารกนี้เอง จึงได้มีการผลิตเอกสารสิ่งพิมพ์ รายการวิทยุ และรายการโทรทัศน์นำเสนอปัญหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและแนะนำวิธีการอบรมเลี้ยงดูออกมาเป็นจำนวนมาก รวมทั้งสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (2539 : ข)ในฐานะที่เป็นหน่วยงานวิจัยของมหาวิทยาลัย ซึ่งถือได้ว่าเป็นแหล่งสารนิเทศที่สำคัญในการให้ความรู้เรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ได้สร้างคู่มือการพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพ ขึ้นในปี พ.ศ.2539 ซึ่งมีสาระสำคัญคือ ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ของลูกโดยใช้สื่อที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อม และสร้างเสริมปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อแม่และลูก โดยให้สอดคล้องกับพัฒนาการของลูกตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 1 ขวบ

เนื่องจากมารดาเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่ได้รับเอาสารนิเทศต่างๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กมาใช้ในการเลี้ยงดูบุตรวัยทารกของตน โดยเฉพาะสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบที่มีเนื้อหาในด้านการให้อาหาร การให้ภูมิคุ้มกัน การดูแลสุขภาพอนามัย และการกระตุ้นพัฒนาการ ดังนั้นสารนิเทศดังกล่าวจึงมีความสำคัญและมีคุณค่าต่อมารดา แต่จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ พบว่ายังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาหรือสำรวจความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ ทำให้ขาดข้อมูลที่จะแสดงหรือยืนยันว่า มารดามีความคิดเห็นต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศดังกล่าวอย่างไร และมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศอย่างไร ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาว่า มารดาที่มีบุตรอายุไม่ต่ำกว่า 1 ขวบและไม่เกิน 3 ขวบมีความคิดเห็น

ต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กอย่างไร และต่อแหล่งสารนิเทศอย่างไร โดยใช้เนื้อหาในคู่มือการพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพ ของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ รวมทั้งในสิ่งพิมพ์และเอกสารอื่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ เป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามเพื่อสอบถามกับมารดาที่มีบุตรอายุไม่ต่ำกว่า 1 ขวบและไม่เกิน 3 ขวบที่ฝากเลี้ยงดูอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็กในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์ เฉพาะในกรุงเทพมหานคร

<u>ความมุ่งหมายของการวิจัย</u>

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จำแนกตาม วุฒิการศึกษา จำนวนบุตร ค่าเลี้ยงดู และสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็กที่มารดานำบุตรไปฝากเลี้ยงดู

4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จำแนกตาม วุฒิการศึกษา จำนวนบุตร ค่าเลี้ยงดู และสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็กที่มารดานำบุตรไปฝากเลี้ยงดู

<u>ความสำคัญของการวิจัย</u>

ผลของการวิจัยทำให้ทราบว่า มารดามีความคิดเห็นอย่างไรต่อความสำคัญของสารนิเทศและการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก รวมทั้งมารดามีความคิดเห็นอย่างไรต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับมารดาที่จะได้รับสารนิเทศที่ถูกต้องและตรงกับความต้องการ ตลอดจนสามารถเข้าถึงแหล่งสารนิเทศได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังจะเป็นข้อมูลให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพสารนิเทศและการเผยแพร่สารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแก่มารดา เพื่อให้มารดาได้รับความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ มารดาที่มีบุตรอายุไม่ต่ำกว่า 1 ขวบและไม่เกิน 3 ขวบที่ฝากเลี้ยงดูอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็กในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์ เฉพาะในกรุงเทพมหานคร จำนวน 8,576 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ มารดาที่มีบุตรอายุไม่ต่ำกว่า 1 ขวบและไม่เกิน 3 ขวบที่ฝากเลี้ยงดูอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็กในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์ เฉพาะในกรุงเทพมหานคร จำนวน 368 คน ที่ได้จากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 303) ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ดังนี้

1. สุ่มเขตในกรุงเทพมหานคร เฉพาะเขตที่มีสถานรับเลี้ยงเด็กซึ่งแจ้งที่ตั้งไว้กับกรมประชาสงเคราะห์ ตามการแบ่งเขตแบบเดิมคือ แบ่งตามสภาพชุมชนที่เจริญและเจริญน้อยกว่าของกองผังเมืองกรุงเทพมหานคร (กรุงเทพมหานคร. 2536 : 3) จำนวน 36 เขต ซึ่งได้กรุงเทพฯ ชั้นใน 18 เขต และกรุงเทพฯ ชั้นนอก 18 เขต แล้วสุ่มแบบเจาะจงเฉพาะเขตที่มีสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูครบทั้ง 3 กลุ่มคือ ค่าเลี้ยงดูน้อยกว่า 1,000 บาทต่อเดือน ค่าเลี้ยงดู 1,000-2,000 บาทต่อเดือน และค่าเลี้ยงดูมากกว่า 2,000 บาทต่อเดือน ซึ่งได้กรุงเทพฯ ชั้นใน 7 เขต และกรุงเทพฯ ชั้นนอก 11 เขต แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มาชั้นละ 2 เขต รวมเป็นเขตที่สุ่มได้ทั้งสิ้น 4 เขต

2. จากข้อ 1 สุ่มสถานรับเลี้ยงเด็กจากทั้ง 3 กลุ่มในทั้ง 4 เขต โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) สุ่มมากลุ่มละ 2 แห่งรวมเขตละ 6 แห่ง กรุงเทพฯ ชั้นใน 2 เขตได้ 12 แห่ง และกรุงเทพฯ ชั้นนอก 2 เขตได้ 12 แห่ง รวมเป็นสถานรับเลี้ยงเด็กที่สุ่มได้ทั้งสิ้น 24 แห่ง

3. จากข้อ 2 คัดเลือกเด็กที่มีอายุอยู่ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดคือ อายุไม่ต่ำกว่า 1 ขวบและไม่เกิน 3 ขวบที่ฝากเลี้ยงดูอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็กทั้ง 24 แห่ง ได้มารดาของเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพฯ ชั้นใน 184 คน และกรุงเทพฯ ชั้นนอก 184 คน รวมเป็นมารดาที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 368 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

   1.1. วุฒิการศึกษา จำแนกเป็น

      1.1.1. ประถมศึกษา

      1.1.2. มัธยมศึกษา

      1.1.3. อาชีวศึกษา

      1.1.4. อุดมศึกษา

   1.2. จำนวนบุตร จำแนกเป็น

      1.2.1. บุตร 1 คน

      1.2.2. บุตร 2 คน

      1.2.3. บุตรมากกว่า 2 คน

   1.3. ค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็ก จำแนกเป็น

      1.3.1. น้อยกว่า 1,000 บาทต่อเดือน

      1.3.2. 1,000-2,000 บาทต่อเดือน

      1.3.3. มากกว่า 2,000 บาทต่อเดือน

   1.4. สภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก จำแนกเป็น

      1.4.1. กรุงเทพฯ ชั้นใน

      1.4.2. กรุงเทพฯ ชั้นนอก

2. ตัวแปรตาม แบ่งเป็นดังนี้

   2.1. ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศ

   2.2. ความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศ

   2.3. ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ หมายถึง ความรู้สึก หรือความเข้าใจของมารดาต่อข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กในด้านการให้อาหาร การให้ภูมิคุ้มกันโรค การดูแลสุขภาพอนามัย และการกระตุ้นพัฒนาการ ว่ามีความสำคัญมากน้อยเพียงใด ในการวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2. ความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ หมายถึง ความรู้สึก หรือความเข้าใจของมารดาต่อการได้รับข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กในด้านการให้อาหาร การให้ภูมิคุ้มกันโรค การดูแลสุขภาพอนามัย และการกระตุ้นพัฒนาการ ว่าได้รับในปริมาณมากน้อยเพียงใด ในการวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด หรือไม่ได้รับเลย

3. ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ หมายถึง ความรู้สึก หรือความเข้าใจของมารดาต่อแหล่งที่มาของข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ว่ามีความสำคัญมากน้อยเพียงใด ในการวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4. มารดา หมายถึง มารดาที่มีบุตรอายุไม่ต่ำกว่า 1 ขวบและไม่เกิน 3 ขวบที่ฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์ เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร

5. การเลี้ยงดูเด็ก หมายถึง การที่มารดาปฏิบัติดูแลเอาใจใส่ต่อเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ ในด้านการให้อาหาร การให้ภูมิคุ้มกันโรค การดูแลสุขภาพอนามัย และการกระตุ้นพัฒนาการ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

6. ค่าเลี้ยงดู หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูเด็กเป็นรายเดือนที่สถานรับเลี้ยงเด็กเรียกเก็บจากมารดาที่นำบุตรไปฝากเลี้ยงดู ได้แก่ ค่าเลี้ยงดูน้อยกว่า 1,000 บาทต่อเดือน ค่าเลี้ยงดู 1,000-2,000 บาทต่อเดือน และค่าเลี้ยงดูมากกว่า 2,000 บาทต่อเดือน

7. สถานรับเลี้ยงเด็ก หมายถึง สถานประกอบการที่ขออนุญาตดำเนินการเลี้ยงดูเด็กและขึ้นทะเบียนไว้กับกรมประชาสงเคราะห์ เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร

8. สภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก หมายถึง ที่ตั้งของสถานรับเลี้ยงเด็กที่แจ้งไว้กับกรมประชาสงเคราะห์ ตามการแบ่งเขตปี พ.ศ. 2536 ของกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งตามสภาพชุมชนที่เจริญและเจริญน้อยกว่า ได้แก่ กรุงเทพฯ ชั้นใน และกรุงเทพฯ ชั้นนอก

สมมติฐานในการวิจัย

1. มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศแตกต่างกัน

2. มารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศแตกต่างกัน

3. มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศแตกต่างกัน

4. มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่อยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศแตกต่างกัน

5. มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศแตกต่างกัน

6. มารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศแตกต่างกัน

7. มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศแตกต่างกัน

8. มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่อยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศแตกต่างกัน

9. มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศแตกต่างกัน

10. มารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศแตกต่างกัน

11. มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศแตกต่างกัน

12. มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่อยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเด็กและทารก
2. พัฒนาการของเด็กวัยทารก
3. ความต้องการของเด็กวัยทารก
4. การเลี้ยงดูเด็กวัยทารก
5. สารนิเทศและแหล่งสารนิเทศ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเด็กและทารก

ความหมายของคำว่า เด็ก

เด็ก คือ บุคคลที่อยู่ระหว่างการเจริญเติบโตทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา วัยเด็กเป็นวัยที่มีการพัฒนา เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีการพัฒนาความสามารถในการใช้อวัยวะทุกส่วน ความพยายามปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อม ทั้งตัวบุคคล ธรรมชาติ และสถานการณ์รอบตัวที่เผชิญอยู่ อัตราการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กจะเป็นไปอย่างมีระเบียบและเป็นลำดับขั้น แต่อาจจะเร็วหรือช้าต่างกันตามสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบทางพันธุกรรม (อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย. 2534 : 5)

การแบ่งช่วงวัยของเด็ก

ทางกุมารเวชศาสตร์ได้นิยาม "วัยเด็ก" คือสภาวะชีวิตมนุษย์เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์มารดาจนเข้าสู่วัยรุ่น โดยจำแนกเป็นระยะต่างๆ ดังนี้ (1) ระยะในครรภ์ (Prenatal period) อายุตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึง 280 วัน (2) วัยทารก (Infancy period) อายุภายในขวบปีแรกของชีวิต (3) วัยก่อนเรียน (Preschool period) อายุตั้งแต่ 1-5 ปี (4) วัยเรียน (School period) อายุ 6-12 ปี (อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย. 2534 : 6-7)

ความสำคัญในการดูแลเด็กวัยทารก

ในวัยทารกระยะขวบปีแรกนั้นเด็กยังต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ตลอดเวลา การทอดทิ้งไม่เอาใจใส่จึงเป็นอันตรายอย่างยิ่ง ถ้าเด็กถูกทอดทิ้งอย่างสิ้นเชิงคือ ไม่ได้รับการอุ้มชู หยอกล้อ พูดคุย เล่นด้วย และถูกปล่อยให้อยู่ตามลำพังคนเดียวเสมอๆ เด็กจะเสียพัฒนาการในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านอารมณ์และเชาวน์ปัญญา และนำไปสู่ความล้มเหลวในการสร้างมิตรภาพกับบุคคลอื่น เด็กจะมีลักษณะเชื่องซึม หงอย เหงา ขาดความว่องไว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ใหญ่ต้องเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด แม่ต้องให้ความรักความอบอุ่นอย่างเพียงพอ การโอบกอดและโอบอุ้มเด็กให้มีการสัมผัสต่อกันนั้นสำคัญมากในวัยทารก ความผูกพันรักใคร่ระหว่างเด็กกับมารดานั้นจำเป็นต้องได้อย่างสืบเนื่องในระยะขวบปีแรก เพื่อสร้างความมั่นใจไว้เป็นพื้นฐานและสร้างความรู้สึกในแง่ดีต่อโลกไว้เป็นเบื้องต้น ในระยะขวบปีแรกนี้มารดาควรปฏิบัติต่อเด็กด้วยความเอาใจใส่ใกล้ชิด สังเกตการสื่อความหมายความต้องการของเด็ก และตอบสนองให้ถูกต้องและเหมาะสม (มูลนิธิสงเคราะห์เด็กสภากาชาดไทย. 2528 : 26) ดังนั้นงานสำคัญที่สุดของผู้เป็นมารดาก็คือ จะต้องเข้าใจถึงความต้องการของทารกแต่ละราย ทารกตั้งแต่ 2 เดือนส่วนใหญ่จะสามารถแสดงให้ทราบถึงความรู้สึกว่า หนาว หิว เปียก เหงา โดยการร้อง มารดาจะต้องให้เวลากับทารกในการสังเกต และจำท่าทีของทารกที่พยายามสื่อความต้องการของตนให้ทราบเพราะการร้องแต่ละครั้งของทารกมีความหมาย ฉะนั้นมารดาควรให้ความสนใจทุกครั้งที่ทารกร้อง และเลือกตอบสนองอย่างเหมาะสม (อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย. 2534 : 130)

<u>พัฒนาการของเด็กวัยทารก</u>

สุชา จันทน์เอม (2535 : 35-39) กล่าวถึงลักษณะของพัฒนาการของเด็กวัยทารกไว้ดังนี้

1. พัฒนาการเป็นไปตามแบบฉบับของตนเอง มนุษย์จะมีแบบฉบับของการพัฒนาที่เป็นของตนเองโดยเฉพาะ เช่น เด็กทารกสามารถคว่ำก่อนคลาน ยืนก่อนเดิน เป็นต้น

2. พัฒนาการไม่ว่าจะเป็นด้านใดจะเริ่มจากส่วนใหญ่ไปสู่ส่วนย่อย เช่น เด็กทารกสามารถใช้แขนเคลื่อนไหวไปมาได้ก่อนการเคลื่อนไหวนิ้วมือ เด็กสามารถมองเห็นวัตถุใหญ่ๆ ได้ก่อนวัตถุเล็กๆ เมื่อเด็กทารกอายุ 6 เดือนต้องใช้มือทั้งสองข้างหยิบจับของ แต่พออายุได้ 1 ขวบก็จะสามารถหยิบของต่างๆ ด้วยมือเพียงข้างเดียวได้

3. พัฒนาการเป็นสิ่งที่ต่อเนื่องกัน พัฒนาการเป็นกระบวนการที่มีมาก่อนเด็กทารกเกิด เช่น ฟันของเด็กทารกเริ่มพัฒนามาแล้วตั้งแต่อยู่ในครรภ์ แต่จะงอกออกมาเรียกว่าฟันน้ำนมเมื่อคลอดแล้วและเด็กทารกมีอายุได้ประมาณ 6 เดือน เป็นต้น

4. อัตราพัฒนาการของเด็กแต่ละคนจะต่างกัน เพราะธรรมชาติได้สร้างให้เด็กแต่ละคนมีลักษณะต่างกัน บางคนเจริญเติบโตเร็ว บางคนเจริญเติบโตช้า เด็กแต่ละคนจะมีการเจริญเติบโตของตนโดยเฉพาะ และจะดำเนินไปเป็นขั้นๆ ตามสภาพความพร้อมภายในตัวเด็ก

กิติกร มีทรัพย์ (2522 : 44-45) ได้สรุปพัฒนาการของเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบเป็นอายุรายเดือนไว้ดังนี้

แรกเกิด ถ้าจับนอนหงายทารกจะห่อมือและเท้าทั้งคู่ขึ้น กล้ามเนื้อจะแข็งตรง เมื่อจับคว่ำทารกจะนอนบนเข่า ศีรษะจะหันไปข้างใดข้างหนึ่งมองอะไรอย่างไร้จุดหมาย

อายุ 1 เดือน จะมีปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้าไปทั้งตัว (เช่น ตื่นตกใจต่อเสียง) เคลื่อนไหวไปตลอดร่างกาย เริ่มมองดูด้วยตาแต่จะมองตามสิ่งของที่เลื่อนไปเพียงนิดหน่อย

อายุ 2 เดือน มีปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้า (เสียง) รุนแรงน้อยลง เคลื่อนไหวมือและเท้าช้าๆ เริ่มรู้จักยิ้มเมื่อถูกทักทาย

อายุ 3 เดือน มีปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้า (เสียง) นุ่มนวลขึ้นไม่ตื่นตกใจเหมือนวัยที่ผ่านมา รู้จักฟัง รู้จักเพ่งมองสิ่งของ รู้จักร้องเป็นเสียงสูงๆ ต่ำๆ มากขึ้น

อายุ 4 เดือน สนใจมองสิ่งที่อยู่ใกล้ๆ ได้ (เช่น หลอดไฟ) ตอบโต้รอยยิ้มของแม่ รู้จักยกศีรษะขึ้นและหันไปมา รู้จักเคลื่อนไหวมากขึ้นแต่ไม่เป็นระเบียบ รู้จักมองหาสิ่งของหาเสียงเอ็กอ๊ากชอบใจ ถ่ายเป็นเวลา (2 ครั้งต่อวัน)

อายุ 5 เดือน เริ่มจับต้องของเล่น บางทีรู้จักใช้ช้อนป้อนอาหารเข้าปาก นอนน้อยกว่า 20 ชั่วโมง รู้จักเล่นและจำแม่ได้

อายุ 6 เดือน เริ่มรู้จักดันตัวเองขึ้น พยายามจะลุกขึ้นนั่ง

อายุ 7 เดือน ยกนิ้วหัวแม่มือได้เป็นอิสระ รู้จักคลาน พยายามจะยืนขึ้นให้ได้ พูดช้าๆ ได้บางคำ ออกเสียงบางพยางค์ได้ชัดเจน เช่น ตา-ปา รู้จักดูดที่มือหยิบฉวยได้โดยเฉพาะหัวแม่มือแม่เท้ากัดหรือเคี้ยวหัวนมยาง รู้จักขับถ่ายวันละครั้งและตรงเวลา

อายุ 8 เดือน รู้จักเลือกของ (เล่น) รู้จักยิ้มอย่างมีจุดมุ่งหมาย เริ่มตอบโต้กับเกมการเล่นสำหรับเด็ก

อายุ 9 เดือน ลุกขึ้นนั่งโดยไม่ต้องช่วย รู้จักขับถ่ายได้ด้วยตัวเอง (รู้จักควบคุมการขับถ่าย)

อายุ 10 เดือน เริ่มรู้จักตอบสนองการฝึกหัดต่างๆ รู้จักเรียกชื่อสิ่งของ คลาน 4 ขา ตั้งไข่ได้ด้วยตนเอง รู้จักพูดเป็นคำ เริ่มเล่นกับพ่อแม่และพี่น้อง

อายุ 11-12 เดือน เริ่มหัดเดินครั้งแรกต้องช่วย แล้วเดินได้ตามลำพัง พูดได้เป็นคำๆ บ้างแต่เป็นแบบเด็ก รู้จักนั่งกระโถน ฝึกการขับถ่ายได้ทั้งหนักและเบา

นอกจากนี้ จินตนา บัณฑวงศ์ (2531 : 40) ยังได้เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการของเด็กโดยเฉพาะพัฒนาการของสมองในช่วงอายุ 3 ปีแรกจะมีการพัฒนาถึงร้อยละ 80 ถ้าเด็กยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร หรือไม่ได้รับการส่งเสริมให้เรียนรู้สิ่งต่างๆ เด็กก็จะขาดโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาให้เป็นเด็กที่เจริญเติบโตตามวัยได้ การปล่อยให้ช่วงเวลานี้ผ่านพ้นไปเป็นที่น่าเสียดาย เพราะพัฒนาการขั้นพื้นฐานได้ผ่านเลยไปแล้วและจะไม่สามารถย้อนกลับมาได้อีก

ความต้องการของเด็กวัยทารก

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาต่างยอมรับกันว่า เด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 6 ปีเป็นระยะที่เด็กเกิดการเรียนรู้มากที่สุดในชีวิต ดังนั้นบิดามารดาจะพัฒนาเด็กได้อย่างถูกต้อง ก็จะต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงความต้องการของเด็ก ซึ่ง ฉลองรัฐ อินทรีย์ (2522 : 53-58) ได้กล่าวถึงความต้องการของเด็กวัยทารกในระยะขวบปีแรกไว้ดังนี้

1. ความต้องการอาหาร โลกของเด็กทารกเป็นโลกที่เล็ก ทารกเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นด้วยความรู้สึกทางกาย เช่น ความหิวจะทำให้ทารกมีอารมณ์เครียด เมื่อเรียนรู้ว่าผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเขาสามารถลดความเครียดลงได้โดยการให้อาหาร เมื่อเขาร้องไห้ จะทำให้เขารู้สึกอิ่มและสบาย ฉะนั้นถ้าเด็กได้รับการตอบสนองความหิวอย่างเพียงพอจะทำให้เขารู้สึกมีความสุขและเกิดความเชื่อมั่นต่อบุคคลหรือต่อสังคมต่อไปเมื่อทารกเจริญเติบโตขึ้น

2. ความสุขอยู่กับการดูด ในวัยทารกนี้เด็กมีความสุขอยู่กับการดูด เช่น ดูดนิ้วมือ ดูดของเล่น ดูดทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาพบ เป็นต้น ความต้องการการดูดนี้เป็นส่วนหนึ่งของความต้องการอาหาร ถ้าทารกไม่ได้การตอบสนองก็จะเกิดอารมณ์กระวนกระวาย ฉะนั้นถ้าหาหัวนมยางให้เขาดูดก็จะลดความเครียดและเกิดความเพลิดเพลินทันที และการที่ทารกได้นมจากมารดาทำให้ทารกมีความรู้สึกอบอุ่นสุขสบาย ดังนั้นจึงไม่ควรให้ทารกหย่านมเร็วเกินไป

3. ความต้องการความอบอุ่นและความสุขสบาย ทารกจะมีความรู้สึกอบอุ่นและสุขสบายเมื่อมารดาได้โอบอุ้มกอดรัดและสัมผัสอย่างนุ่มนวลขณะเปลี่ยนผ้าอ้อม ถ้าเด็กได้รับการปรนนิบัติอย่างรักใคร่นุ่มนวลทนุถนอม จะทำให้เด็กมีอารมณ์เจ่มใส

4. ความต้องการความรักและความปลอดภัย ทารกต้องการความรักและความปลอดภัย ซึ่งเขาได้รับจากมารดาแสดงความเอาใจใส่ในการปฏิบัติแก่เขาในชีวิตประจำวัน เช่น การอาบน้ำ การป้อนอาหาร การพูดเล่น หยอกล้อ การกอดรัดสัมผัสจากมารดา ถ้าเด็กได้รับการตอบสนองที่ถูกต้องเหมาะสมจะเป็นพื้นฐานของการมีพัฒนาการที่สมบูรณ์

5. ความต้องการการกระตุ้นทางประสาท ทารกได้รับการติดต่อสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวครั้งแรกกับร่างกายมารดา ต่อมาทารกได้รู้จักสิ่งแวดล้อมโดยการสัมผัสและประสบการณ์ของตนเอง ทารกต้องการการกระตุ้นทางระบบประสาทโดยการเปลี่ยนสิ่งแวดล้อม เปลี่ยนกิริยาท่าทาง โดยให้โอกาสเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมต่างๆ ด้วยการมอง การฟัง และการสัมผัส เป็นต้น

ส่วนปฏิญญาเพื่อการพัฒนาเด็ก พ.ศ. 2533 (สำนักนายกรัฐมนตรี. 2534 : 29) ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาเด็กเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กไว้ว่า

เด็กต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดา บุคคล หรือครอบครัว ที่ให้ความรักและความเข้าใจ เพื่อเป็นฐานในการสร้างเสริมพัฒนาการทุกด้าน อันได้แก่ การพัฒนาทางกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม อารมณ์ ค่านิยมและเจตคติ โดยเฉพาะในระยะตั้งแต่อยู่ในครรภ์จนถึงอายุ 6 ปีแรกของชีวิต ซึ่งเป็นระยะที่สำคัญที่สุดในการวางรากฐานและสร้างเสริมคุณภาพของคน

เด็กต้องได้รับสารอาหารอย่างน้อยที่สุดตามความต้องการของร่างกายที่ได้กำหนดไว้ตามวัย เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงในช่วงอายุต่างๆ เพื่อให้ร่างกายเจริญเติบโตเต็มที่และแข็งแรงสมบูรณ์ตามปกติในวัยของตน

เด็กต้องได้รับการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการ และได้รับการป้องกันจากโรคและภัยที่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เด็กต้องได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคด้วยวัคซีนตามที่กำหนดไว้รวมทั้งต้องได้รับการรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐานในกรณีที่เจ็บป่วย

เด็กต้องมีที่อยู่ที่ถูกสุขลักษณะไม่คับแคบจนเกินไป และอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อสุขภาพทั้งทางกายและจิต และเด็กต้องมีโอกาสและมีสถานที่วิ่งเล่นออกกำลังกายและเล่นกีฬา รวมทั้งมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการตามวัย

เด็กต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างน้อย เพื่อพัฒนาให้มีปัญญา มีคุณธรรมตามหลักศาสนาของตน และมีจริยธรรมขั้นพื้นฐาน เด็กต้องได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้และทักษะในด้านการดำรงชีวิต มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเจตคติที่จะใฝ่เรียนรู้ต่อเนื่องและตลอดชีวิต มีเจตคติที่ดีต่อครอบครัว สังคมและการดำเนินชีวิต มีความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองอย่างถูกต้องเป็นจริง เข้าใจและยอมรับความต้องการสิทธิและบทบาทของตนเองและผู้อื่นๆ เพื่อให้เป็นพลเมืองไทยที่รับผิดชอบ มีคุณภาพ

สรุปได้ว่า เด็กคือบุคคลที่ต้องการได้รับการดูแล ทะนุถนอม และพัฒนาให้ดีที่สุด ซึ่งการดูแลที่ดีที่สุดย่อมมาจากบิดามารดาที่มีความรู้ความเข้าใจที่จะพัฒนาเด็กให้เติบโตสมบูรณ์ตามศักยภาพของเด็ก โดยเฉพาะในขวบปีแรกของชีวิตซึ่งเป็นช่วงสำคัญในการวางรากฐานชีวิตในอนาคต

<u>การเลี้ยงดูเด็กวัยทารก</u>

กรมประชาสงเคราะห์ (อรทัย รัตนมณี. 2538 : 9 ; อ้างอิงจาก กรมประชาสงเคราะห์. 2524. *เด็กก่อนวัยเรียน. หน้า* 67-76) อธิบายความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า การอบรม (Discipline) หมายถึง การแนะนำสั่งสอนและอบรมฝึกฝนให้เด็กปฏิบัติดีมีระเบียบวินัย การเลี้ยงดู (Care) หมายถึง การดูแลเพื่อสนองความต้องการของเด็กทั้งทางกายและทางใจ โดยมุ่งให้เด็กมีสุขภาพดีมีอารมณ์เจ่มใส

ดังนั้นถ้านำการอบรมและการเลี้ยงดูมารวมเป็นคำว่า การอบรมเลี้ยงดู (Child Rearing Practice) จะหมายถึง การที่ผู้ใหญ่ในครอบครัวประกอบด้วย บิดามารดา หรือ บุคคลอื่นๆ ปฏิบัติต่อเด็กเพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี และมีพฤติกรรมที่เหมาะสม (ควง เดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญเขย ประจนปัจจนึก. 2520 : 21)

วราภรณ์ รักวิจัย (2540 : 56-59) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมนั้นต้องเตรียมทุกๆ ด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เด็กที่ไม่สนใจที่จะเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ อาจจะเป็นเพราะไม่มีความสนใจในสิ่งนั้น หรือรู้สึกไม่สบายในการที่จะทำหรือเรียนรู้ แสดงว่าเด็กคนนั้นยังขาดทักษะบางอย่างในการจะเรียนรู้ต่อไป ซึ่งเรียกว่าเด็กยังไม่พร้อมที่จะเรียน ดังนั้นการเตรียมความพร้อมของเด็กจึงมีความจำเป็นมาก บิดามารดาสามารถเตรียมความพร้อมทางร่างกายและจิตใจของเด็กได้ด้วยการเลี้ยงดูที่ถูกต้อง เพื่อวางพื้นฐานการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีในอนาคต

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (2538 : 8-10) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาสุขภาพกายและจิตใจของเด็กและเยาวชน โดยเริ่มตั้งแต่การดูแลมารดาและทารกหลังคลอด ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. สนับสนุนและส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และให้ลูกได้รับอาหารและอาหารเสริมที่เหมาะสมตามวัย

2. ให้ทารกแรกเกิดได้รับบริการในด้านภูมิคุ้มกันโรค และด้านการดูแลสุขภาพอนามัย

3. ส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการให้เกิดแก่เด็กตามวัยอย่างสมดุลทุกด้าน

จะเห็นได้ว่าแนวทางการพัฒนาดังกล่าวเป็นการวางรากฐานคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ทารกและเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับคำจำกัดความที่ ยูเนสโก (Unesco. 1981 : 2) ให้ไว้เกี่ยวกับ "คุณภาพชีวิตที่ดี"...คือการมีสุขภาพอนามัยที่ดี การมีอาหารและโภชนาการที่ดี... เช่นเดียวกับนิภา ทองไทย (2525 : 8) ที่กล่าวถึงคุณภาพพื้นฐานชีวิตที่ดีว่าเป็นสิ่งจำเป็นต้องจัดสร้างให้มีขึ้นในช่วงแรกของชีวิตตั้งแต่ 0-5 ปีอันได้แก่ การมีโภชนาการที่ดี การได้รับการป้องกันโรคภัย การเอาใจใส่เรื่องสุขภาพอนามัย และการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆตามความพร้อมของเด็ก ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า บิดามารดาควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กใน 4 ด้าน คือ ด้านการให้อาหาร ด้านการให้ภูมิคุ้มกันโรค ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย และด้านการกระตุ้นพัฒนาการ เพื่อเป็นการวางรากฐานและคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ลูกนั่นเอง

<u>การเลี้ยงดูด้านการให้อาหาร</u>

อาหารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทารกในระยะแรกๆ เพราะเป็นช่วงที่สมองเจริญเติบโตรวดเร็วมาก ทารกที่เป็นโรคขาดอาหารในช่วง 3-6 เดือนจะกระทบถึงการเจริญเติบโตทางสติปัญญาและพัฒนาการทางด้านจิตใจ การให้อาหารและวิธีการให้อาหารที่ประกอบด้วยความรักความอบอุ่นจะเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาและอารมณ์ที่สมบูรณ์ (อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย. 2534 : 109) การให้อาหารทารกควรคำนึงถึงชนิด ปริมาณและคุณค่าของอาหารให้เหมาะสม โดยเฉพาะทารกขวบปีแรกควรได้รับนมแม่มากที่สุด เพราะเป็นนมชนิดเดียวเท่านั้นที่เหมาะสมทั้งคุณค่าทางอาหาร อุณหภูมิ และเสริมภูมิต้านทานให้แก่ทารก ซึ่งวงการแพทย์ทั่วโลกให้การยอมรับว่าธรรมชาติได้สร้างน้ำนมแม่ให้เป็นอาหารที่ดีและสมบูรณ์ที่สุดสำหรับทารก เพราะมีสารอาหารที่เหมาะสมกับความต้องการของทารกโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงอายุ 0-3 เดือนแรก ทารกควรได้รับนมแม่เพียงอย่างเดียว (สุขศรี บูรณะกนิษฐ. 2530 : 72) ยังไม่ควรให้อาหารเสริม การให้อาหารเสริมเร็วเกินไปทำให้เด็กท้องอืดและกินนมแม่น้อยลง และการให้อาหารเสริมหรือน้ำที่ไม่สะอาดจะทำให้เด็กมีอาการท้องร่วงได้ ควรให้อาหารเสริมเมื่อเด็กมีอายุได้ 3 เดือนโดยเริ่มให้กล้วยหรือข้าวบดละเอียดผสมน้ำซุป แต่ไม่ควรให้ในปริมาณที่มากนัก เช่นกล้วยไม่ควรเกิน 1 ผล ข้าวก็ให้ทีละช้อน ถ้าเด็กยังกลืนไม่เป็นและคายออกมาต้องพยายามให้จนกว่าเด็กจะยอมรับและกินได้ เมื่อเด็กอายุ 4-5 เดือนควรให้ตับ ไข่แดงและผักใบเขียว พอเด็กอายุ 6-7 เดือนควรให้อาหารเสริม 1 มื้อเป็นเนื้อสัตว์บดและไข่ 1 ฟอง เด็กอายุ 8-9 เดือนควรให้อาหารเสริม 2 มื้อเป็นเนื้อปลา

จนกระทั่งเด็กอายุได้ 10-12 เดือนจึงให้อาหารเสริมเป็นอาหารหลัก 3 มื้อ (สายฤดี วรกิจโภคาทร. 2531 : 32) และนมแม่เป็นอาหารเสริมเทน จะเห็นได้ว่านมแม่เป็นอาหารที่มีคุณค่ามากทำให้เด็กเจริญเติบโตทั้งทางร่างกาย สมองและจิตใจทั้งช่วยสร้างความผูกพันอันลึกซึ้งระหว่างแม่กับลูก ในส่วนของตัวแม่เองจะได้ประโยชน์คือ มดลูกเข้าอู่เร็ว ลดการเป็นโรคอ้วนและลดอัตราการเกิดมะเร็งเต้านมในแม่อีกด้วย (สมชาย ดุรงค์เดช. 2536 : 32)

<u>การเสี้ยงดูด้านการให้ภูมิคุ้มกัน</u>

ความเจริญทางด้านการแพทย์ทำให้เด็กมีโอกาสรอดพ้นจากโรคภัยไข้เจ็บได้สูงกว่าสมัยก่อนโดยเฉพาะถ้าพ่อแม่สนใจให้ความสำคัญกับการให้ภูมิคุ้มกันโรคแก่ลูก ได้แก่การให้วัคซีนป้องกันโรควัณโรค คอตีบ ไอกรน บาดทะยัก โปลิโอ หัด คางทูม และไทฟอยด์ โดยมีช่วงเวลาในการเริ่มให้วัคซีนต่างๆ เช่น วัคซีนบีซีจีจะให้กับเด็กแรกเกิด วัคซีนป้องกันโรคโปลิโอหรือไข้สันหลังอักเสบ คอตีบ ไอกรน บาดทะยักจะให้เมื่อเด็กอายุได้ 2 เดือนซึ่งรวมอยู่ในเข็มเดียวกันและต้องฉีดอีก 2 ครั้งเมื่อเด็กอายุ 4 เดือนและ 6 เดือนการให้วัคซีนนี้จะทำให้เด็กมีไข้เล็กน้อยแพทย์จะให้ยาลดไข้ไว้ในกรณีที่เด็กมีอาการตัวร้อนเป็นไข้ วัคซีนไอกรน คอตีบและบาดทะยักจะให้ครั้งที่ 4 เป็นการกระตุ้นภูมิคุ้มกันเมื่อเด็กอายุ 18 เดือน และกระตุ้นอีกครั้งเมื่อเด็กอายุ 4-6 ปี เมื่อเด็กอายุ 10 ปีจะกระตุ้นเฉพาะคอตีบและบาดทะยักอีกครั้ง (สายฤดี วรกิจโภคาทร. 2531 : 26-27) มีครอบครัวในชนบทจำนวนหนึ่งที่ไม่เคยพาลูกไปฉีดวัคซีน หรือไม่มีเวลาว่าง หรือจำวันนัดไม่ได้ หรือพาไปแต่ไม่ครบเนื่องจากไม่มีความรู้ความเข้าใจหรือไม่ตระหนักถึงความสำคัญของวัคซีนและไม่ทราบถึงผลที่จะเกิดกับลูก (กุศล สุนทรธาดา. 2541 : 56) เช่น <u>โรคโปลิโอหรือไข้สันหลังอักเสบ</u> จะทำให้เด็กพิการ แขนขาลีบ หรือบางครั้งอาจถึงกับเสียชีวิต <u>โรคคอตีบ</u> ทำให้มีอาการอักเสบอย่างรุนแรงของคอ หลอดคอและกล่องเสียงทำให้เสียงแหบ และทางเดินอากาศตีบตันเมื่อเด็กหายใจไม่ได้ก็อาจถึงตายได้ <u>โรคไอกรน</u> ทำให้คอและหลอดลมอักเสบ เด็กมีอาการไอย่างรุนแรงจนบางครั้งมีเลือดออกในลูกตา หรือในสมอง <u>โรคบาดทะยัก</u> เกิดจากแผลถูกตะปูตำ หรือพันผุ เชื้อโรคก็อาจเข้าสู่ร่างกายได้เด็กจะมีอาการชัก เกร็ง และสมองพิการ หากที่เป็นบาดทะยักมักไม่ค่อยรอดชีวิต (สายฤดี วรกิจโภคาทร. 2531 : 27-28)

การเลี้ยงดูด้านการดูแลสุขภาพอนามัย

สุขศรี บูรณะกนิษฐ์ (2530 : 72-81) กล่าวถึงการเลี้ยงดูด้านการดูแลสุขภาพอนามัยของทารกในเรื่องการรักษาความสะอาดทารกและเครื่องใช้สำหรับทารกโดยมีจุดมุ่งหมาย 3 ประการ คือ การป้องกันการติดเชื้อ การสังเกตอาการทั่วไปของทารก และการตรวจหาสิ่งผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้นในการทำความสะอาดทารกจึงจำเป็นต้องตรวจทารกตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า ดูผิวหนัง หู ตา ปาก สะดือ อวัยวะสืบพันธุ์ การเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อแขน ขา และส่วนต่างๆ ของทารก ถ้ามีสิ่งผิดปกติควรปรึกษาแพทย์เพื่อให้การดูแลรักษาต่อไป ส่วนในเรื่องการพักผ่อนนั้นทารกส่วนใหญ่จะนอนประมาณ 18-22 ชั่วโมงและจะตื่นต่อเมื่อมีสิ่งรบกวน เช่น เปียกหรือหิว ดังนั้นจะต้องจัดให้ทารกได้นอนหลับอย่างสบาย ที่นอนไม่ควรแข็งหรืออ่อนเกินไปและอยู่ในที่ปลอดภัยจากอันตรายหรืออุบัติเหตุ ส่วนในเรื่องการฝึกการขับถ่ายนั้นเด็กทารกยังควบคุมการขับถ่ายไม่ได้ เพราะระบบประสาทและกล้ามเนื้อยังไม่เจริญถึงระดับที่จะทำงานประสานกันได้ ดังนั้นพ่อแม่จำเป็นจะต้องเริ่มฝึกเมื่อเด็กมีอายุ 9-12 เดือน การฝึกการขับถ่ายไม่ควรเร่งถ้าเด็กยังไม่พร้อมและไม่ร่วมมือ ถ้าเด็กทำไม่ได้ก็ห้ามลงโทษหรือแสดงอาการไม่พอใจ เพราะจะทำให้เด็กเสียกำลังใจและเกิดความเครียดซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาของการขับถ่ายในที่สุด (เพ็ญศรี พิชัยสนิท. 2528 : 120)

การเลี้ยงดูด้านการกระตุ้นพัฒนาการ

พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของเด็กวัย 0-5 ปีจะเกิดขึ้นพร้อมกันเป็นไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องโดยมีธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม พันธุกรรมและการเลี้ยงดูเป็นปัจจัยสำคัญ การเลี้ยงดูที่ดีของพ่อแม่ของเด็กวัยนี้ต้องอาศัยความเข้าใจและการตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของเด็กที่สำคัญคือ ความรัก ความเอ็นดู และการยอมรับ เพื่อพัฒนาการของเด็ก (สุนทร โคตรบรรเทา. 2541 : 80) การส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการของเด็กจึงต้องส่งเสริมไปพร้อมกันทุกด้านอย่างครบถ้วน การจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้เด็กควรให้สัมพันธ์กับระดับพัฒนาการของเด็ก โดยเริ่มต้นจากพัฒนาการขั้นที่เด็กเป็นอยู่และกระตุ้นให้เด็กพัฒนาไปสู่ขั้นที่สูงขึ้น เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตจากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว (ทิศนา แขมมณี และคนอื่นๆ. 2536 : 132) เช่น การอุ้ม พ่อแม่อุ้มเด็กแนบอกหรือลำตัวเป็นการแสดงความรักความใกล้ชิดอย่างหนึ่งที่เด็กทารกทุกคนพอใจ เด็กจะมีความรู้สึกอบอุ่นเมื่ออยู่ใกล้ชิดพ่อแม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อแม่อุ้มทารกไว้ในวงแขน ทารกได้รับการสัมผัสที่นุ่มนวลหนุนนอมจากแม่ การสัมผัสด้วยการอุ้มการกอดรัดทำให้ผิวหนังของทารกได้สัมผัสกับผิวหนังของแม่ สายตาประสานกันและกันทำให้ทารกรับรู้การถ่ายทอดความรักที่แม่มีต่อตนจึงก่อให้เกิดความอบอุ่น

สุขสบาย มีอารมณ์แจ่มใสร่าเริง ทารกได้เรียนรู้ว่ามีคนเอาใจใส่ให้ความรักความผูกพัน มิได้ถูกทอดทิ้ง ทำให้เกิดความไว้วางใจ เชื่อมั่นในบุคคลต่างๆ เมื่อเจริญเติบโตขึ้น <u>การพูดคุย</u> พ่อแม่พูดคุยกับลูกด้วยความรักและน้ำเสียงเต็มไปด้วยความอ่อนหวานละมุนแสดงถึงความรัก ซึ่งเป็นธรรมชาติและปกติวิสัย เด็กจะไม่เข้าใจ เพราะยังไม่สามารถแยกเสียงได้ว่าเป็นเสียงอะไรมีความหมายอย่างไร แต่เด็กก็จะรู้สึกพอใจและค่อยๆ รับรู้และเรียนรู้เกี่ยวกับเสียงและความหมายต่างๆ การพูดจากับเด็กควรพูดด้วยเสียงเบา พูดบ่อยๆ เด็กเรียนรู้จากการฟังซ้ำๆ ภาษาที่ใช้กับเด็กต้องเป็นภาษาที่ถูกต้องชัดเจนไม่ใช้ภาษาเด็กอย่างล้อเลียนหรือพูดไม่ชัด เมื่อเด็กเริ่มพูดจะพูดได้ดีถูกต้องและชัดเจน <u>การร้องเพลง</u> การร้องเพลงเห่กล่อมให้กับเด็กเป็นสิ่งที่ควรทำเพราะเด็กชอบฟังเสียงร้องเพลง และแสดงกิริยาพอใจยอมนอนโดยดี เด็กจะฟังเพลินและหลับง่าย (สุชศรี บูรณะกนิษฐ์. 2530 : 236-241) ส่วนการฝึกให้ทารกได้สังเกตสิ่งของ มองจ้องวัตถุสิ่งของต่างๆ รอบตัว การฝึกให้ทารกใช้ภาษาสื่อความหมายตามวัย และการสนับสนุนให้ทารกได้มีโอกาสสัมผัสกับสิ่งต่างๆ นั้นเป็นการกระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการทางประสาทสัมผัสต่างๆ ทั้งการมองเห็น และการได้ยินเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการที่สำคัญที่สุดในการกระตุ้นให้ประสาทรับรู้ของเด็กทารกแตกแขนงงอกงาม และตื่นตัวที่พ่อแม่จะทำแก่ลูกได้คือ <u>การเล่นกับลูก</u> พ่อแม่ควรเล่นกับลูกตั้งแต่ยังไม่รู้ความ แต่ต้องเล่นด้วยความละมุนละมัยสมวัยของเด็ก การเล่นด้วยการจับลูกอายุไม่ถึงขวบโยนขึ้นแล้วรับเป็นการเล่นที่มีอันตราย เพราะจะทำให้เนื้อเยื่อส่วนที่ติดต่อกับกระโหลกขาดได้ง่าย พ่อแม่ควรจัดหาของเล่นที่ทำให้เด็กรู้จักสี เสียง รูปทรง ความแข็ง-นุ่มของสิ่งทั้งหลายในธรรมชาติซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นของเล่นราคาแพงหรือมีจำนวนมากมายเกินไป เพราะการมีของเล่นให้ลูกเยอะๆ ไม่ได้เป็นหลักประกันว่าลูกจะมีพัฒนาการที่ดี เช่น เด็กวัย 6-9 เดือนควรได้รับการพาไปสัมผัสการเคลื่อนไหวของธรรมชาตินอกบ้าน ได้เห็นใบไม้ปลิว น้ำไหล ขบวนรถไฟเคลื่อนที่ ส่วนภายในบ้านเด็กสามารถมองเห็นสีจากของเล่นที่ผูกติดกับเพดานหรือเปลให้เห็นมันเคลื่อนไหวไปมา หรือได้จับต้องสิ่งที่มองเห็นที่อาจขรุขระ แข็งและอ่อนนุ่ม หรือได้ยินของเล่นที่มีเสียงกรุ๋งกริ๋งกรอบแกรบ สิ่งรอบตัวเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมให้จิตใจแจ่มใส ส่วนเด็กอายุ 10-12 เดือนมีความสามารถในการใช้มือและเท้ามากขึ้นนั่นแสดงว่าการค้นคว้าครั้งยิ่งใหญ่ได้เริ่มขึ้นแล้ว พ่อแม่ต้องแน่ใจว่าไม่ได้ทิ้งของที่อาจเป็นอันตรายไว้ใกล้ตัวเด็กหรือในระยะที่เด็กเอื้อมถึง และเด็กวัยนี้เริ่มสนใจหนังสือที่มีรูปภาพพ่อแม่ควรพูดอธิบายให้เข้าใจรูปภาพนั้นๆ ด้วยคำพูดสั้นๆ ง่ายๆ

(ถิรนันท์ อนวัช. 2532 : 72-76) สรุปได้ว่าการกระตุ้นพัฒนาการดังกล่าวข้างต้นเป็นกระบวนการที่ช่วยให้พ่อแม่เลี้ยงดูลูกได้อย่างเพลิดเพลินในขณะเดียวกับที่ลูกก็ได้รับการกระตุ้นให้เติบโตทางร่างกายและสติปัญญา ทำให้ประสาทและระบบกล้ามเนื้อมีความคล่องตัวตามพัฒนาการของเด็ก และเป็นประสบการณ์เบื้องต้นในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นในสังคมได้เป็นอย่างดี

ส่วนงานวิจัยของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ (2541 : 28-33) ในเรื่องการสร้างชุดฝึกอบรมพ่อแม่เพื่อการพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพ ซึ่งใช้คู่มือพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพ 4 เล่มที่สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2539 เป็นเครื่องมือในการทดลอง โดยให้ผู้ปกครองที่อยู่ในกรุงเทพมหานครซึ่งมีความสามารถในการอ่านเป็นอย่างดีนำคู่มือไปใช้กับลูกที่มีอายุแรกเกิดถึง 1 ขวบ เป็นเวลา 3 เดือนหลังจากนั้นเชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมอภิปราย และทำการสัมภาษณ์ผู้ปกครองพบผลที่น่าสนใจคือ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเห็นว่าคู่มือพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพทั้ง 4 เล่มมีประโยชน์ต่อพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านเข้าใจภาษา ด้านการพูด ด้านปฏิสัมพันธ์ และด้านอารมณ์อยู่ในระดับมากและค่อนข้างมากทั้งสิ้น

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าในการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดถึง 1 ปีควรจะเป็นการดูแลเก่บุตรในด้านการให้อาหาร การให้ภูมิคุ้มกัน การดูแลสุขภาพอนามัย และการกระตุ้นพัฒนาการ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทั้งสิ้นและนับเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากที่พ่อแม่ต้องมีความรู้และความเข้าใจพฤติกรรมของทารกที่แสดงออกเพื่อสื่อถึงความต้องการต่างๆ และสามารถตอบสนองได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ซึ่งจะเป็นพื้นฐานการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีและสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมด้วยดีต่อไป

สารนิเทศและแหล่งสารนิเทศ

ความหมายของสารนิเทศ

คำว่า สารนิเทศ เป็นคำที่ราชบัณฑิตยสถานบัญญัติจากคำว่า "Information" มีความหมายคือ ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ข้อสนเทศ สารสนเทศ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2532 : 50) นักวิชาการให้คำนิยามของสารนิเทศไว้ต่างๆ กันดังนี้ อัมพร ทีขะระ (2528 : 160) ให้ความหมายของสารนิเทศว่าหมายถึง ข่าวสาร ข่าวสารเรื่องราว ข้อความรู้ ข้อสนเทศ ข่าวสารความรู้ ความรู้ แม้นมาส ชวลิต (2528 : 5) กล่าวว่าสารนิเทศ หมายถึง ความรู้ ข่าวสาร ข้อมูลที่มีผู้ทำให้เกิดขึ้นแล้วเก็บรวมรวมไว้ในรูปแบบต่างๆ ชุติมา สัจจานันท์ (2530 : 37) กล่าวว่าสารนิเทศ หมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้

ข่าวสารเทศ ทั้งในรูปแบบของสิ่งพิมพ์และสิ่งไม่ตีพิมพ์ นอกจากนี้ ฮาร์รอด (Harrod. 1990 : 307) กล่าวว่า สารนิเทศ หมายถึง การรวบรวมข้อมูลในรูปแบบที่กว้างขวางบันทึกในกระดาษหรือสื่ออื่นๆ

สรุปได้ว่า สารนิเทศ คือ ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ความคิด ข้อเท็จจริง ที่มีการบันทึกไว้ในรูปแบบของสื่อทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุ ซึ่งบุคคลนำไปใช้ประโยชน์ตามความต้องการได้

ความสำคัญของสารนิเทศ

สารนิเทศมีความสำคัญและมีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของสังคมยุคข่าวสาร (Information Age) เพราะเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดแนวทางพัฒนา การเมือง เศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม (พวา พันธุ์เมฆา. 2535 : 2) นอกจากนี้ แม้นมาส ชวลิต (2532 : 13) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสารนิเทศไว้ว่า

1. สารนิเทศทำให้บุคคลสามารถ

1.1. เรียนความรู้ที่จะนำไปต่อสู้และปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ประกอบอาชีพ และเพื่อดำรงชีวิตประจำวัน

1.2. สามารถต่อสู้กับความไม่รู้ ความงมงายและความหวาดกลัว เป็นคนฉลาดเกิดความรู้ความเข้าใจธรรมชาติแวดล้อม

1.3. แก้ปัญหา และมีการตัดสินใจที่ถูกต้องและรอบคอบ

1.4. สร้างความเจริญทางจิตใจ

2. สารนิเทศมีความสำคัญต่อสังคม

2.1. ก่อให้เกิดการศึกษาซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาสังคม

2.2. รักษาและถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมและสติปัญญา

2.3. เสริมสร้างความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยี

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า สารนิเทศเปรียบเสมือนทรัพย์สมบัติ เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง และบุคคลต่างๆ ที่ต้องการและใช้สารนิเทศในชีวิตประจำวันในสถานการณ์ต่างๆ เช่น เมื่อต้องตัดสินใจ ต้องตอบคำถาม และแก้ปัญหา ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศต่อไป

ความหมายของแหล่งสารนิเทศ

แหล่งสารนิเทศ หมายถึง แหล่งต่างๆ ทั้งที่เป็น บุคคล สถาบัน และสื่อมวลชน ที่รวบรวมและเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล ตลอดจนความรู้ต่างๆ ที่เรียกว่า สารนิเทศ ให้แก่บุคคลที่ต้องการได้โดยสามารถเข้าถึงได้สะดวกรวดเร็วเสียเวลาน้อย ให้สารนิเทศที่ถูกต้องสมบูรณ์และเสียค่าใช้จ่ายน้อย

ถ้าแหล่งสารนิเทศใดมีลักษณะดังกล่าว ผู้ใช้ก็จะใช้สารนิเทศจากแหล่งนั้นมาก (ประภาวดี สืบสนธ์. 2530 : 34) แหล่งสารนิเทศที่มีความสำคัญตามความเห็นของ สุชุม เฉลยทรัพย์ (2531 : 72-75) คือ แหล่งบุคคล ซึ่งหมายถึงผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา หรือบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่ต่างๆ ที่มีความชำนาญและรอบรู้มากพอที่จะให้สารนิเทศแก่ผู้ต้องการได้ บุคคลดังกล่าวได้แก่ นักวิจัย ครู อาจารย์ เป็นต้น

โกรแกน (Grogan. 1973 : 16) ได้จำแนกแหล่งสารนิเทศออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. สมาคมวิชาการ สมาคมวิชาชีพ หน่วยงานของรัฐและเอกชน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาเฉพาะ

2. แหล่งข้อสนเทศที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ การสนทนาอภิปรายกับเพื่อนร่วมงานและผู้อื่น การประชุมสัมมนา การสังสรรค์สมาคม การติดต่อสื่อสารด้วยวาจา เป็นต้น

พาล์มเมอร์ และรัทบัน (ประภาวดี สืบสนธ์. 2530 : 28 ; อ้างอิงจาก Palmour and Rathbun. 1979. *Information needs of Californians.* p. 36) ได้จำแนกแหล่งสารนิเทศเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้ให้สารนิเทศที่เป็นบุคคล เช่น ตนเอง เพื่อนร่วมงาน เพื่อน สมาชิกในครอบครัว

2. ผู้ให้สารนิเทศที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน ได้แก่ บุคคลที่ประกอบอาชีพเฉพาะ หน่วยงาน สถาบัน สมาคม

3. สื่อมวลชน ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า แหล่งหรือผู้ให้สารนิเทศมีไม่จำกัด ผู้ใช้สามารถเข้าถึงและหาได้ตลอดเวลา และทุกหนทุกแห่งทั้งแหล่งที่เป็นเอกสาร (สิ่งตีพิมพ์) และไม่เป็นเอกสาร (บุคคล)

สรุปได้ว่าสารนิเทศและแหล่งสารนิเทศมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของทุกคน และถ้าลองวิเคราะห์กันโดยถ่องแท้แล้วจะพบว่า ข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบที่ปรากฏในเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ก็คือ "สารนิเทศ" นั่นเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูจะเป็นเครื่องมือสำคัญของมารดาในการปฏิบัติต่อเด็กได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม มารดาสามารถเข้าถึงได้หลายแหล่งและหลายวิธีการ เช่นการสอบถามจากผู้รู้ การศึกษาจากสิ่งพิมพ์ ตลอดจนการค้นคว้าจากห้องสมุด รวมทั้งการติดตามสารนิเทศดังกล่าวจากสื่อมวลชน และจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เป็นผู้จัดและเผยแพร่สารนิเทศนั้น นอกจากนี้ ฉันทนา ภาคบงกช (2531 : 1) ยังได้เน้นถึงความสำคัญของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองว่า เป็นกระบวนการที่ช่วยให้

ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการสร้าง เสริมพัฒนาการแก่ เด็ก โดยตระหนักถึงความสำคัญของการส่ง เสริมพัฒนาการแก่ เด็กอย่างถูกต้องตามหลักพัฒนาการ และจากการสำรวจสารนิ เทศที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู เด็กที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์ของแต่ละหน่วยงานซึ่งจัดพิมพ์และ เผยแพร่ในระหว่างปี พ.ศ. 2536-2538 ของ จุฑาภรณ์ สุมาภิรส (2539 : 176-178) พบว่า เนื้อหาที่ถูก เสนอมากที่สุดคือ ด้านการส่ง เสริมพัฒนาการทางกาย ทั้งนี้ เป็น เพราะพัฒนาการทางร่างกายของ เด็กวัยต้นมีการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวด เร็วและ เห็นได้ชัด เจน เด็กควรจะได้รับการปฏิบัติที่ เหมาะสมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่ง เสริมพัฒนาการทางกาย การจัดระบบโภชนาการ การดูแลสุขภาพและความสะอาด การฝึกสุขนิสัย การป้องกันอุบัติ เหตุและอันตราย การ เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน การสัง เกตและแก้ไขความผิดปกติทางกาย ส่วนแหล่งที่ให้ข้อมูลซึ่ง เป็นความรู้ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู เด็กมากที่สุดคือ กระทรวงสาธารณสุข เนื่องจาก เป็นกระทรวงที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการ เผยแพร่ข่าวสารที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวโดยตรง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในต่างประ เทศ

สตี เวนส์ (Stevens. 1988 : 635-642) ศึกษาเรื่องการสนับสนุนทางสังคมต่อการ เป็นพ่อแม่ในกลุ่มมารดาที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจต่ำ 3 กลุ่มซึ่งได้แก่มารดาวัยรุ่นผิวดำ มารดาวัยผู้ใหญ่ผิวดำ และมารดาวัยผู้ใหญ่ผิวขาว พบว่า หากประสบกับปัญหาในการอบรมเลี้ยงดู มารดาที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจต่ำทั้ง 3 กลุ่มจะขอความช่วย เหลือในการแก้ปัญหาจาก พ่อแม่ในครอบครัวใหม่ที่มีประสบการณ์ใน เรื่องการอบรมเลี้ยงดูมากกว่าการหาความรู้มาแก้ปัญหาด้วยตน เอง

ซาร์ (Zahr. 1993 : 335-342) ศึกษา เรื่องความมั่นใจของมารดาชาวลาตินอ เมริกันในการดูแลทารกแรก เกิดที่มีน้ำหนักน้อย พบว่า อายุและระดับการศึกษาของมารดาชาว เม็กซิกัน เป็นตัวแปรสำคัญต่อความมั่นใจของมารดาในการดูแลทารกแรก เกิดที่มีน้ำหนักน้อย

กูลดัน (Guldan. 1993 : 925-935) ศึกษา เรื่องการศึกษาของมารดากับการให้อาหารทารกในชนบทของบังคลา เทศ พบว่า ทารกที่มีครอบครัวและมารดาที่มีการศึกษาจะได้รับการดูแลใน เรื่องการให้อาหารที่สดมีประโยชน์และสะอาด ตลอดจนได้รับการปกป้องให้อยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัยมากกว่าทารกที่มีมารดาไม่มีการศึกษา

งานวิจัยในประเทศไทย

วุฒิการศึกษาของมารดา

เกษมสุข เฉลียวศักดิ์ (2521 : 56-57) ศึกษาความเชื่อของบิดามารดาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและความกลัวของเด็กก่อนวัยเรียนใน 4 จังหวัดภาคใต้ พบว่า มารดาที่มีการศึกษาต่ำมีความเชื่อที่ไม่มีเหตุผลเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กมากกว่ามารดาที่มีการศึกษาปานกลาง และมารดาที่มีการศึกษาปานกลางมีความเชื่อที่ไม่มีเหตุผลเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูมากกว่ามารดาที่มีการศึกษาสูง

ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์ (2522 : 125) ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพมหานคร พบว่า เด็กก่อนวัยเรียนที่มารดามีการศึกษาสูงมีคะแนนจริยธรรมตามทฤษฎีของเพียเจท์และทฤษฎีของโคลเบอร์กสูงกว่าเด็กก่อนวัยเรียนที่มารดามีการศึกษาต่ำ

อรพินธ์ โพธาเจริญ (2530 : 75) ศึกษาเรื่องการบริบาลทารกแรกเกิดของมารดาในภาคเหนือของประเทศไทย พบว่า มารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำมีความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริบาลทารกแรกเกิดต่ำกว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า

นันทา แทนธานี (2534 : 106-108) ศึกษาตัวแปรบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการศึกษาของมารดามีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเรื่องพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

จะเห็นได้ว่าระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่จะทำให้บิดาหรือมารดาให้ความสนใจในการหาความรู้ต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องการเลี้ยงดูบุตร ซึ่งสอดคล้องกับ น้อมศรี จงพยุหะ และคนอื่นๆ (2518 : 73) ที่เห็นด้วยว่า บิดามารดาที่มีการศึกษาดีมีความรู้ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการของบุตรได้ดีกว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาน้อย ส่วนเรื่องของความพร้อมในการเป็นบิดามารดาก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะถ้าบิดามารดามีความพร้อมย่อมหมายถึงมีความสนใจและเต็มใจที่จะศึกษาหาความรู้ความเข้าใจเรื่องพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก นอกจากนี้ สุวรรณี ศรีจันทร์อาภา (2527 : 73-78) ยังได้ศึกษาเรื่องความพร้อมในการเป็นบิดามารดาของบิดามารดาในภาคเหนือของประเทศไทย พบว่า บิดามารดาที่มีรายได้สูงและมีการศึกษาสูง มีความพร้อมในการเป็นบิดามารดามากกว่าบิดามารดาที่มีรายได้น้อยกว่าและมีการศึกษาต่ำกว่า

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า เด็กที่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูง ได้เปรียบเด็กที่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวสรุปรายงานของ คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (นันทา แทนธานี. 2534 : 53 ; อ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการ

พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2517. *การศึกษาเกี่ยวกับเด็กเล็กในประเทศไทย 2516.* หน้า 39) เรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง ว่าผู้ปกครองในชนบทมักไม่ได้เรียนต่อในระดับสูงกว่าประถมศึกษา จึงทำให้โอกาสได้รับความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กน้อย เพราะวิชาที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กมีสอนในระดับที่สูงกว่าประถมศึกษา คนเหล่านี้จึงมักได้รับคำแนะนำและบอกเล่าจากมารดา ญาติผู้ใหญ่ซึ่งเป็นประสบการณ์ส่วนตัวมากกว่าความรู้เรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กทางวิชาการสมัยใหม่

จำนวนบุตรของมารดา

วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ และคนอื่นๆ (2526 : 106) ศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดู พัฒนาการทางร่างกายและความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพมหานคร พบว่า จำนวนบุตรเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางความพร้อมแบบรวมและแบบแยกด้านคือ ความรู้และความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ด้านการรับรู้ทางประสาทสัมผัส และความสามารถในการเลียนแบบ กล่าวคือ เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีบุตร 1 คน และ 2 คนมีความพร้อมทั้ง 3 ลักษณะใกล้เคียงกัน แต่มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีบุตร 3 คนหรือมากกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในครอบครัวที่มีจำนวนบุตร 1-2 คนบิดามารดามีโอกาสได้ใกล้ชิดบุตร เป็นรายบุคคลสามารถรับฟังความคิดเห็น และชี้แนะสิ่งรอบตัวต่างๆ ให้บุตรได้สัมผัสจนเกิดความรู้ความเข้าใจได้มากกว่า

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า จำนวนบุตรในครอบครัวมีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูและส่งผลต่อพัฒนาการของเด็ก โดยที่ครอบครัวที่มีบุตรจำนวนน้อย จะทำให้บุตรมีโอกาสได้รับการอบรมเลี้ยงดูดีกว่าครอบครัวที่มีบุตรจำนวนมาก

ค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็ก

ค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็กคือ ค่าใช้จ่ายของมารดาที่ต้องเสียให้กับสถานรับเลี้ยงเด็กนั่นเอง ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องโดยตรงกับรายได้ หรือฐานะทางเศรษฐกิจของมารดาหรือครอบครัว เพราะถ้าครอบครัวมีฐานะดี ย่อมจะมีโอกาสสูงที่จะส่งบุตรไปเลี้ยงในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีราคาแพงกว่าครอบครัวที่มีฐานะต่ำกว่า ซึ่งอาจต้องส่งบุตรไปเลี้ยงในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีราคาถูกกว่า ดังเช่นที่กานดา ณ ถลาง (2511 : 19) ได้กล่าวว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นสภาพแวดล้อมหนึ่งของเด็กตั้งแต่แรกเกิด กล่าวคือ ครอบครัวที่มีฐานะทางการเงินดีย่อมมีปัจจัยที่จะตระเตรียมสิ่งที่จำเป็นและไม่จำเป็นไว้สำหรับลูก ได้ดีกว่าครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจการเงินไม่ดี ถึงแม้ว่าจะมีความรักพอๆ กันและมีโอกาสการตระเตรียมเท่าๆ กันแต่ไม่มีกำลังทางการเงินพอที่จะทำให้สมใจตามที่ต้องการ

อุไรวรรณ หงษ์เหมือน (2521 : 55-56) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง เชาวน์ปัญญา กับครรชนีภาวะโภชนาการของ เด็กก่อนวัย เรียนในสถานรับเลี้ยง เด็กกลางวันในกรุง เทพมหานคร พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจและการศึกษาสูงจะมีภาวะโภชนาการดีกว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจและการศึกษาต่ำซึ่งมีผลต่อพัฒนาการทาง เชาวน์ปัญญาของ เด็ก

เฉลิมพล ตันสกุล (2521 : 79) ศึกษาพัฒนาการทางสติปัญญาและการแก้ปัญหา เฉพาะหน้าของ เด็กก่อนวัย เรียนใน เขตการศึกษา 3 พบว่า ฐานะทาง เศรษฐกิจของครอบครัวที่ต่างกัน มีผลทำให้สติปัญญาและความสามารถในการแก้ปัญหาของ เด็กก่อนวัย เรียนแตกต่างกัน

ปิยะวรรณ วิรัชชัย (2521 : 68) ศึกษาความเชื่อ เกี่ยวกับการ เลี้ยงดู เด็กและสุขภาพอนามัยของ เด็กก่อนวัย เรียน พบว่า มารดาที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ จะมีความเชื่ออย่างไม่มี เหตุผลในการ เลี้ยงดู เด็กมากกว่ามารดาที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจปานกลางและสูง

<u>สภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยง เด็ก</u>

สภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยง เด็กที่ตั้งอยู่ใน เขตกรุง เทพฯ ชั้นใน และกรุง เทพฯชั้นนอก ซึ่งแบ่งตามสภาพความ เจริญ และ เจริญน้อยกว่าของกรุง เทพมหานคร มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อความคิด เห็นของมารดาที่มีต่อสารนิ เทศและแหล่งสารนิ เทศ เกี่ยวกับกับการอบรม เลี้ยงดู เด็ก เพราะการอยู่ใน เขตที่มีความ เจริญและ เจริญน้อยกว่าอาจได้รับข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ต่างๆ ไม่เท่ากัน

ศิลปชัย เทศนา (2527 : 72-75) ศึกษาความคิด เห็นของผู้ปกครอง เกี่ยวกับการอบรม เลี้ยงดู เด็กก่อนวัย เรียน พบว่า ผู้ปกครองใน เขต เทศบาลได้รับความรู้ เกี่ยวกับการอบรม เลี้ยงดูมากกว่าผู้ปกครองนอก เขต เทศบาล ในแหล่งความรู้ที่มาจากผู้มีประสบการณ์มาก่อน เช่น บิดามารดา ญาติผู้ใหญ่ แพทย์ พยาบาล จากการอ่านหนังสือวารสารต่างๆ ที่ เกี่ยวกับการอบรม เลี้ยงดู และจากการดูโทรทัศน์นั้น ผู้ปกครองใน เขต เทศบาล เห็นว่าได้รับความรู้ปานกลาง ส่วนผู้ปกครองนอก เขต เทศบาล เห็นว่าได้รับความรู้น้อย สำหรับแหล่งความรู้ที่ผู้ปกครองทั้งสองกลุ่ม เห็นว่าได้รับน้อยคือความรู้จากการฟังรายการวิทยุ นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ปกครองใน เขต เทศบาลมีความต้องการความรู้ เกี่ยวกับการอบรม เลี้ยงดู เด็กมากกว่าผู้ปกครองนอก เขต เทศบาล จากแหล่งความรู้ดังนี้คือ การ เข้ารับการอบรมโดยใช้ เวลาในการอบรม 2-3 วัน ส่วนผู้ปกครองนอก เขต เทศบาลไม่ต้องการ เข้ารับการอบรม เพราะไม่มี เวลาว่าง

สารนิเทศและแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

เพ็ญศรี วงศ์สิริรจน์กุล (2525. 105-106) ศึกษาอิทธิพลของสื่อกับการให้ความรู้การส่งเสริมเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์อนามัยแม่และเด็ก เขต 4 จังหวัดขอนแก่น พบว่า สื่อบุคคลซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข พนักงานอนามัย แพทย์ตำบล ญาติและเพื่อนบ้าน มีบทบาทมากที่สุดในการให้ความรู้ในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ รองลงมาคือสื่อมวลชนซึ่งได้แก่ วิทยุกระจายเสียง เสียงตามสายและป้ายประกาศ ตลอดจนยังพบว่า มารดาที่มีการศึกษาสูงจะเข้าถึงสื่อมวลชนมากกว่ามารดาที่มีการศึกษาต่ำ

ศิลปชัย เทศนา (2527 : 78-80) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน พบว่า มีผู้ปกครองจำนวนน้อยที่เคยได้รับแจกเอกสาร คำแนะนำจากโรงพยาบาลหรือหน่วยงานของรัฐ และผู้ปกครองไม่มีเวลาเข้ารับการอบรมเรื่องการเลี้ยงดูเด็ก รวมทั้งผู้ปกครองได้รับความรู้จากสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ น้อยเพราะระดับการศึกษาต่ำ และฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี

อรพินธ์ โพธาเจริญ (2530 : 73) ศึกษาเรื่องการบริบาลทารกแรกเกิดของมารดาในภาคเหนือของประเทศไทย พบว่า แหล่งที่มารดาได้รับความรู้เรื่องการบริบาลทารกมากที่สุด ได้แก่ บิดามารดา ญาติพี่น้อง รองลงมาได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หนังสือ เอกสารทางวิชาการ สื่อมวลชน

กันยา ลุมพิกานนท์ (2533 : 146-148) วิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนในหนังสือพิมพ์รายวัน พุทธศักราช 2530-2531 พบว่า ในปี 2530-2531 ความรู้ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางกายได้รับการเสนอมากที่สุด เมื่อเทียบกับเนื้อหาด้านอื่นๆ ส่วนเนื้อหาด้านปัญหาเกี่ยวกับอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน พบว่าหนังสือพิมพ์รายวันได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและโรคภัยไข้เจ็บมากที่สุด

จุฑาภรณ์ สุมาภิรส (2539 : 174-180) วิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในสิ่งพิมพ์ภาษาไทย พบว่า สิ่งพิมพ์เฉพาะกิจเสนอเนื้อหาด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางกายมากที่สุด รูปแบบของสิ่งพิมพ์ที่ใช้ในการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กมากที่สุดคือ แผ่นพับ หน่วยงานที่เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กมากที่สุดคือ กระทรวงสาธารณสุข นิตยสารที่เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กมากที่สุดได้แก่ รักลูก แม่และเด็ก และใกล้หมอ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การ เก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิ เคราะห์ข้อมูล

<u>การกำหนดกลุ่มประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง</u>

<u>ประชากร</u>

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ มารดาที่มีบุตรอายุไม่ต่ำกว่า 1 ขวบและไม่เกิน 3 ขวบ ที่ฝาก เลี้ยงดูอยู่ในสถานรับเลี้ยง เด็กในความดูแลของกรมประชาสง เคราะห์ เฉพาะในกรุง เทพมหานคร จำนวน 8,576 คน

<u>กลุ่มตัวอย่าง</u>

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือมารดาที่มีบุตรอายุไม่ต่ำกว่า 1 ขวบและไม่เกิน 3 ขวบ ที่ฝาก เลี้ยงดูอยู่ในสถานรับเลี้ยง เด็กในความดูแลของกรมประชาสง เคราะห์ เฉพาะในกรุง เทพมหานคร จำนวน 368 คน โดยได้จากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 303) ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ดังนี้

1. สุ่มเขตในกรุง เทพมหานคร เฉพาะที่มีสถานรับเลี้ยง เด็กซึ่งแจ้งที่ตั้งไว้กับกรมประชา สง เคราะห์ ตามการแบ่ง เขตแบบเดิม คือแบ่งตามสภาพชุมชนที่เจริญและ เจริญน้อยกว่าของกองผัง เมือง กรุง เทพมหานคร (กรุง เทพมหานคร. 2536 : 3) จำนวน 36 เขต คือ กรุง เทพฯ ชั้นใน 18 เขต และกรุง เทพฯ ชั้นนอก 18 เขต แล้วสุ่มแบบเจาะจง เฉพาะ เขตที่มีสถานรับเลี้ยง เด็กที่มีค่า เลี้ยงดูครบทั้ง 3 กลุ่มคือ ค่า เลี้ยงดูน้อยกว่า 1,000 บาท ค่า เลี้ยงดู 1,000-2,000 บาท และค่า เลี้ยงดูมากกว่า 2,000 บาท ได้ดังนี้คือ กรุง เทพฯ ชั้นใน 7 เขตและชั้นนอก 11 เขต แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มาชั้นละ 2 เขต รวมเขตที่สุ่มได้ทั้งสิ้นจำนวน 4 เขต คือ กรุง เทพฯ ชั้นในได้

เขตห้วยขวาง และเขตคลองเตย ส่วนกรุงเทพฯ ชั้นนอกได้ เขตคอนเมือง และเขตบางพลัด

2. สุ่มสถานรับเลี้ยงเด็กจากทั้ง 3 กลุ่มในแต่ละเขต โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) สุ่มมากลุ่มละ 2 แห่งในแต่ละเขตได้ 6 แห่งรวมทั้ง 4 เขตได้สถานรับเลี้ยงเด็กจำนวน 24 แห่ง ดังตาราง 1

ตาราง 1 การสุ่มสถานรับเลี้ยงเด็ก

ค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็ก	กรุงเทพฯ ชั้นใน				กรุงเทพฯ ชั้นนอก			
	ห้วยขวาง		คลองเตย		คอนเมือง		บางพลัด	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
น้อยกว่า 1,000 บาท	6	2	7	2	6	2	4	2
1,000-2,000 บาท	5	2	5	2	5	2	4	2
มากกว่า 2,000 บาท	8	2	5	2	4	2	5	2
รวมกลุ่มตัวอย่าง (แห่ง)		6		6		6		6
รวมสถานรับเลี้ยงเด็ก (แห่ง)		12				12		

จากตาราง 1 แสดงการสุ่มสถานรับเลี้ยงเด็กในเขตกรุงเทพฯ ชั้นในทั้ง 3 กลุ่มค่าเลี้ยงดูได้ 12 แห่ง กรุงเทพฯ ชั้นนอกทั้ง 3 กลุ่มค่าเลี้ยงดูได้ 12 แห่ง รวมเป็นสถานรับเลี้ยงเด็ก 24 แห่ง

3. คัดเลือกเด็กที่มีอายุตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดคือ ไม่ต่ำกว่า 1 ขวบและไม่เกิน 3 ขวบในสถานรับเลี้ยงเด็กทั้ง 24 แห่ง ได้มารดาของเด็กเป็นผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 368 คน ใช้สภาพภูมิศาสตร์แบ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างออกเท่าๆ กัน ได้กลุ่มตัวอย่างกรุงเทพฯ ชั้นใน 184 คน และ

ชั้นนอก 184 คน และใช้ค่าเลี้ยงดู 3 กลุ่มแบ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสภาพภูมิศาสตร์ออกเท่าๆ กัน อีกครั้งหนึ่ง ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นมารดาของเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก

ค่าเลี้ยงดู ของสถานรับเลี้ยงเด็ก	กรุงเทพฯ ชั้นใน		กรุงเทพฯ ชั้นนอก		รวม กลุ่มตัวอย่าง
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	
น้อยกว่า 1,000 บาท	2,125	62	1,012	62	124
1,000 - 2,000 บาท	1,992	61	971	61	122
มากกว่า 2,000 บาท	1,534	61	922	61	122
รวม	5,651	184	2,905	184	368

จากตาราง 2 แสดงการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นมารดาของเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก รวมกลุ่มตัวอย่างค่าเลี้ยงดูน้อยกว่า 1,000 บาท จำนวน 124 คน ค่าเลี้ยงดู 1,000-2,000 บาท และมากกว่า 2,000 บาท จำนวนกลุ่มละ 122 คน รวมทั้งสิ้น 368 คน

<u>การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย</u>

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบจากหลายคำตอบ และแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

<u>การสร้างแบบสอบถาม</u>

การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศและความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาและสังเคราะห์ คู่มือการพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพ และเอกสารสิ่งพิมพ์อื่นๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ

2. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ แล้วกำหนดกรอบความรู้เพื่อใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้สารนิเทศที่ครอบคลุมการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 4 ด้านคือ ด้านการให้อาหาร ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย และด้านการกระตุ้นพัฒนาการ

3. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับแหล่งสารนิเทศต่างๆ ที่เอื้อต่อหรือเกี่ยวข้องกับการให้สารนิเทศเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เช่น แหล่งจากพ่อแม่ญาติพี่น้อง แหล่งจากองค์กรสาธารณสุข และแหล่งจากสื่อมวลชนต่างๆ เป็นต้น แล้วกำหนดกรอบแหล่งสารนิเทศที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้

4. สร้างข้อคำถามจากข้อมูลที่ได้ศึกษามาจากข้อ 1-3 โดยให้เนื้อหาครอบคลุมสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบและแหล่งสารนิเทศ ตามความมุ่งหมายของงานวิจัย ได้ข้อคำถามด้านการให้อาหาร จำนวน 12 ข้อ ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน จำนวน 10 ข้อ ด้านการดูแลสุขภาพอนามัยจำนวน 13 ข้อ ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ จำนวน 19 ข้อ และแหล่งสารนิเทศ จำนวน 16 ข้อ และข้อคำถามสถานภาพส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 74 ข้อ

5. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอประธาน และกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ภาษา และความชัดเจนในข้อคำถาม แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาจิตวิทยาหรือจิตวิทยาพัฒนาการ จำนวน 3 ท่านคือ ผศ.ดร.ฉันทนา ภาคบงกช อ.ดร.วิลาสลักษณ์ ชัววัลลี และผศ.งามตา วนินทานนท์ ตรวจสอบความครอบคลุม และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญไม่ได้ตัดหรือเพิ่มข้อคำถาม แต่เสนอแนะให้แก้ไขข้อความให้อ่านเข้าใจง่ายยิ่งขึ้น

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเสนอประธานและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ เพื่อดูความถูกต้องอีกครั้งหนึ่งก่อนนำไปทดลองใช้ (tryout) กับมารดาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่มีบุตรอายุ 1-3 ขวบที่ฝากเลี้ยงดูในศูนย์เด็กเล็กในสังกัดของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ จำนวน 23 คน ในวันที่ 2-5 มีนาคม 2542 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเหมาะสมในการใช้ภาษาและความเข้าใจในเนื้อหา

7. นำแบบสอบถามที่ตอบเรียบร้อยแล้ว มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ซึ่งผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศได้ .9525 ด้านความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศได้ .9520 และความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ ได้ .8800 จึงนำแบบสอบถามเสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

8. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์แล้วจำนวนทั้งสิ้น 74 ข้อ ไปสอบถามมารดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศ และความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของมารดา ได้แก่ วุฒิการศึกษา จำนวนบุตร ค่าเลี้ยงดูและสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็กที่มารดาฝากเลี้ยงดูบุตร ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ประกอบด้วยเนื้อหาในด้านการให้อาหาร ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย และด้านการกระตุ้นพัฒนาการ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 54 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของมารดาที่มีต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศซึ่งได้แก่ บุคคล สถาบัน สื่อมวลชน และสิ่งตีพิมพ์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 16 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงกองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น กรมประชาสงเคราะห์ เพื่อขออนุญาตและแจ้งให้เจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็กที่ได้รับการสุ่มให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เฉพาะในกรุงเทพมหานครทั้ง 4 เขต จำนวน 24 แห่ง ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามแก่มารดาของเด็กที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 1 ขวบและไม่เกิน 3 ขวบ ที่ฝากเลี้ยงดูอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็กในกรุงเทพมหานคร จำนวน 368 คน โดยเริ่มในเขตกรุงเทพฯ ชั้นในจำนวน 12 แห่งตั้งแต่วันที่ 10 พฤษภาคม 2542 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2542 และในเขตกรุงเทพฯ ชั้นนอกจำนวน 12 แห่งตั้งแต่วันที่ 5 กรกฎาคม 2542 ถึงวันที่ 30 สิงหาคม 2542 และผู้วิจัยได้กำหนดวันที่รับแบบสอบถามคืนตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2542 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2542 ปัญหาที่พบคือ ต้องใช้เวลาในการรอนานพอสมควรจึงได้แบบสอบถามกลับคืนมา ดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปตามสถานรับเลี้ยงเด็กและได้รับคืน

ค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็ก	กรุงเทพฯ ชั้นใน			กรุงเทพฯ ชั้นนอก			รวม		
	แบบสอบถามที่แจกไป	แบบสอบถามที่รับคืน	ร้อยละ	แบบสอบถามที่แจกไป	แบบสอบถามที่รับคืน	ร้อยละ	แบบสอบถามที่แจกไป	แบบสอบถามที่รับคืน	ร้อยละ
น้อยกว่า 1,000 บาท	62	52	83.87	62	53	85.48	124	105	84.68
1,000-2,000 บาท	61	54	88.52	61	53	86.86	122	107	87.70
มากกว่า 2,000 บาท	61	56	91.80	61	59	96.72	122	115	94.26
รวม	184	162	88.04	184	165	89.67	368	327	88.86

จากตาราง 3 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่แจกไปตามสถานรับเลี้ยงเด็กในกรุงเทพฯ เขตชั้นในและกรุงเทพฯ เขตชั้นนอก จำนวนทั้ง 3 กลุ่มค่าเลี้ยงดู ได้รับคืนจำนวน 327 ฉบับ (คิดเป็นร้อยละ 88.86) โดยได้รับคืนจากมารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูมากกว่า 2,000 บาทจำนวน 115 ฉบับ (คิดเป็นร้อยละ 94.26) ซึ่งสูงกว่าอีก 2 ระดับได้แก่ 105 และ 107 ฉบับ (คิดเป็นร้อยละ 84.68 และ 87.70)

<u>การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล</u>

เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาจำนวน 327 ฉบับ
2. นำแบบสอบถามทั้ง 327 ฉบับมาวิเคราะห์ดังนี้

2.1. นำข้อมูลในตอนที่ 1 ซึ่งเป็นสถานภาพของมารดา ได้แก่ วุฒิการศึกษา จำนวนบุตร ค่าเลี้ยงดูและสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก มาแจกแจงความถี่ และเสนอผลเป็นค่าร้อยละ

2.2. นำข้อมูลในตอนที่ 2 และ 3 ซึ่งเป็นความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก และความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ ซึ่งทั้งหมดเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ มาแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

มีความสำคัญ/ได้รับมากที่สุด	กำหนดให้	5	คะแนน
มีความสำคัญ/ได้รับมาก	กำหนดให้	4	คะแนน
มีความสำคัญ/ได้รับปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
มีความสำคัญ/ได้รับน้อย	กำหนดให้	2	คะแนน
มีความสำคัญ/ได้รับน้อยที่สุด/ไม่ได้รับเลย	กำหนดให้	1	คะแนน

3. แปลผลค่าเฉลี่ยโดยใช้อัตราการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของ บุญชม ศรีสะอาด และนิภา ศรีไพรวรรณ์ (2531 : 38) เพื่อดูความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศและความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายความว่า	มีความสำคัญ/ได้รับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายความว่า	มีความสำคัญ/ได้รับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายความว่า	มีความสำคัญ/ได้รับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายความว่า	มีความสำคัญ/ได้รับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายความว่า	มีความสำคัญ/ได้รับน้อยที่สุด/ไม่ได้รับเลย

4. ทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

4.1. เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ ซึ่งจำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยใช้ F-test

4.2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ ซึ่งจำแนกตามจำนวนบุตร โดยใช้ F-test

4.3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ ซึ่งจำแนกตามค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยใช้ F-test

4.4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ ซึ่งจำแนกตามสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยใช้ t-test

4.5. เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ ซึ่งจำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยใช้ F-test

4.6. เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ ซึ่งจำแนกตามจำนวนบุตร โดยใช้ F-test

4.7. เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ ซึ่งจำแนกตามค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยใช้ F-test

4.8. เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ ซึ่งจำแนกตามสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยใช้ t-test

4.9. เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศซึ่งจำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยใช้ F-test

4.10. เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศซึ่งจำแนกตามจำนวนบุตร โดยใช้ F-test

4.11. เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศซึ่งจำแนกตามค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยใช้ F-test

4.12. เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศซึ่งจำแนกตามสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยใช้ t-test

ข้อมูลในการคำนวณและหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ตลอดจนการเปรียบเทียบความแตกต่างใช้คอมพิวเตอร์ประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-X (Statistical Package for the Social Sciences - X)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ค่าร้อยละ

5.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

5.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

5.4 วิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม โดยใช้สถิติค่าที (t-test) และกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่าสองกลุ่ม โดยใช้สถิติค่าเอฟ (F-test)

5.5 ในการวิเคราะห์ความแปรปรวน หากพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls test) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 219)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

SD แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

df แทน ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)

SS แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)

MS แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)

t แทน ค่าที่ใช้พิจารณา t-distributon

F แทน ค่าที่ใช้พิจารณา F-distribution

q แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา Studentized Rang Statistic ของ Newman-Keuls Method

* แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

2. ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

3. ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จำแนกตามวุฒิการศึกษา จำนวนบุตร ค่าเลี้ยงดูและสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก

5. เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จำแนกตามวุฒิการศึกษา จำนวนบุตร ค่าเลี้ยงดูและสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก

6. เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จำแนกตามวุฒิการศึกษา จำนวนบุตร ค่าเลี้ยงดูและสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ค่าร้อยละสถานภาพของมารดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับระดับการศึกษา จำนวนบุตร ค่าเลี้ยงดูและสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็กที่มารดาฝากเลี้ยงดูบุตร แสดงดังตาราง 4

ตาราง 4 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

สภาพภูมิศาสตร์	กรุงเทพฯ ชั้นใน		กรุงเทพฯ ชั้นนอก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วุฒิการศึกษา						
ประถมศึกษา	14	4.3	29	8.9	43	13.2
มัธยมศึกษา	29	8.9	42	12.8	71	21.7
อาชีวศึกษา	35	10.7	23	7.0	58	17.7
อุดมศึกษา	84	25.7	71	21.7	155	47.4
รวม	162	49.6	165	50.4	327	100.0
จำนวนบุตร						
1 คน	80	24.5	80	24.5	160	49.0
2 คน	72	22.0	74	22.6	146	44.6
มากกว่า 2 คน	10	3.1	11	3.3	21	6.4
รวม	162	49.6	165	50.4	327	100.0
ค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็ก						
น้อยกว่า 1,000 บาท	52	15.9	53	16.2	105	32.1
1,000 - 2,000 บาท	54	16.5	53	16.2	107	32.7
มากกว่า 2,000 บาท	56	17.1	59	18.1	115	35.2
รวม	162	49.5	165	50.5	327	100.0

จากตาราง 4 แสดงว่า มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯ ชั้นใน และกรุงเทพฯ ชั้นนอกทั้ง 2 กลุ่มส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษา (ร้อยละ 47.4) มีจำนวนบุตร 1 คน (ร้อยละ 49.0) และมีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูมากกว่า 2,000 บาท (ร้อยละ 35.2)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กในด้านการให้อาหาร การให้ภูมิคุ้มกัน การดูแลสุขภาพ และการกระตุ้นพัฒนาการ แสดงดังตาราง 5-9

ตาราง 5 ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ด้านการให้อาหาร

ข้อ	สารนิเทศด้านการให้อาหาร	ความสำคัญของสารนิเทศ $\bar{X}$	SD	แปลผล	การได้รับสารนิเทศ $\bar{X}$	SD	แปลผล
1.	การเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมมารดา	4.35	0.86	มาก	3.90	0.96	มาก
2.	ประโยชน์ของน้ำนมมารดา	4.56	0.68	มากที่สุด	4.02	0.96	มาก
3.	วิธีการให้นมที่ถูกต้อง	4.02	0.86	มาก	3.61	0.98	มาก
4.	ช่วงอายุที่เหมาะสมในการหย่านม	3.60	0.96	มาก	3.28	0.96	ปานกลาง
5.	ความรู้เกี่ยวกับสารอาหารสำหรับเด็ก	4.02	0.87	มาก	3.61	0.92	มาก
6.	อาหารเสริมชนิดต่างๆ	3.80	0.90	มาก	3.46	0.90	ปานกลาง
7.	ประโยชน์ของอาหารเสริม	3.86	0.87	มาก	3.51	0.89	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	สารนิเทศด้านการให้อาหาร	ความสำคัญของสารนิเทศ $\overline{X}$	SD	แปลผล	การได้รับสารนิเทศ $\overline{X}$	SD	แปลผล
8.	การปรุงอาหารเสริม	3.68	0.95	มาก	3.25	0.97	ปานกลาง
9.	ช่วงอายุที่เหมาะสมในการเริ่มให้อาหารเสริม	3.78	0.89	มาก	3.44	0.90	ปานกลาง
10.	ปริมาณการให้อาหารเสริมที่เหมาะสมกับช่วงอายุ	3.77	0.91	มาก	3.41	0.92	ปานกลาง
11.	วิธีการส่งเสริมให้เด็กรับประทานอาหารด้วยตนเอง	4.02	0.89	มาก	3.55	0.96	มาก
12.	วิธีการส่งเสริมให้เด็กดื่มนมและน้ำจากแก้ว	3.99	0.92	มาก	3.55	0.98	มาก
	รวม	3.96	0.64	มาก	3.55	0.71	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า มารดามีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศด้านการให้อาหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.96) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มารดามีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศในระดับมากที่สุดคือ ประโยชน์ของน้ำนมมารดา ($\overline{X}$ = 4.56)

ส่วนความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศด้านการให้อาหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.55) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีความคิดเห็นในระดับมาก อันดับแรกคือ ประโยชน์ของน้ำนมมารดา ($\overline{X}$ = 4.02)

ตาราง 6 ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กด้านการให้ภูมิคุ้มกัน

ข้อ	สารนิเทศด้านการให้ภูมิคุ้มกัน	ความสำคัญของสารนิเทศ			การได้รับสารนิเทศ		
		$\bar{X}$	SD	แปลผล	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.	การให้วัคซีนป้องกันโรคแก่เด็ก	4.48	0.75	มาก	3.96	0.99	มาก
2.	ช่วงอายุที่เด็กควรได้รับภูมิคุ้มกัน	4.35	0.88	มาก	3.87	1.03	มาก
3.	ช่วงอายุที่เด็กควรได้รับการกระตุ้นภูมิคุ้มกัน	4.27	0.85	มาก	3.77	1.01	มาก
4.	การดูแลเด็กหลังการได้รับภูมิคุ้มกัน	4.07	0.90	มาก	3.62	1.06	มาก
5.	ความรู้เรื่องโรคโปลิโอ	4.09	0.91	มาก	3.61	1.00	มาก
6.	ความรู้เรื่องโรควัณโรค	3.96	0.99	มาก	3.46	1.05	ปานกลาง
7.	ความรู้เรื่องโรคไข้สันหลังอักเสบ	3.86	1.11	มาก	3.31	1.13	ปานกลาง
8.	ความรู้เรื่องโรคคอตีบในเด็ก	3.94	1.05	มาก	3.37	1.09	ปานกลาง
9.	ความรู้เรื่องโรคไอกรนในเด็ก	3.91	1.06	มาก	3.31	1.11	ปานกลาง
10.	ความรู้เรื่องโรคบาดทะยักในเด็ก	3.94	1.02	มาก	3.37	1.07	มาก
	รวม	4.09	0.79	มาก	3.56	0.89	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า มารดามีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศด้านการให้ภูมิคุ้มกันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.09) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มารดามีความคิดเห็นในระดับมาก อันดับแรกคือ การให้วัคซีนป้องกันโรคแก่เด็ก ($\bar{X}$ = 4.48)

ส่วนความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศด้านการให้ภูมิคุ้มกันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความคิดเห็นในระดับมาก อันดับแรกคือ การให้วัคซีนป้องกันโรคแก่เด็ก ($\bar{X}$ = 3.96)

ตาราง 7 ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กด้านการดูแลสุขภาพอนามัย

ข้อ	สารนิเทศด้านการดูแลสุขภาพอนามัย	ความสำคัญของสารนิเทศ			การได้รับสารนิเทศ		
		$\bar{X}$	SD	แปลผล	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.	การทำความสะอาดร่างกายเด็ก	4.13	0.81	มาก	3.69	0.96	มาก
2.	การทำความสะอาดเครื่องใช้สำหรับเด็ก	4.08	0.83	มาก	3.64	0.98	มาก
3.	การจัดบรรยากาศในการพักผ่อนนอนหลับแก่เด็ก	3.91	0.82	มาก	3.48	0.95	ปานกลาง
4.	การฝึกเรื่องการขับถ่ายของเด็ก	3.94	0.88	มาก	3.48	0.95	ปานกลาง
5.	การดูแลเด็กที่มีไข้สูง	4.37	0.80	มาก	3.76	0.99	มาก
6.	การดูแลเด็กที่เป็นหวัดมีน้ำมูกมาก	4.10	0.82	มาก	3.58	0.95	มาก
7.	การดูแลเด็กที่เป็นผดผื่นคัน	3.83	0.92	มาก	3.38	0.96	ปานกลาง
8.	การดูแลเด็กที่มีอาการลิ้นเป็นฝ้าขาว	3.76	0.96	มาก	3.32	1.00	ปานกลาง
9.	การดูแลเด็กที่มีอาการปวดท้อง	3.95	0.96	มาก	3.44	0.95	ปานกลาง
10.	การดูแลเด็กที่มีอาการท้องอืด	3.86	0.94	มาก	3.35	0.97	ปานกลาง
11.	การดูแลเด็กที่มีอาการท้องผูก	3.86	0.99	มาก	3.39	1.00	ปานกลาง
12.	การดูแลเด็กที่มีอาการท้องร่วง	4.14	0.91	มาก	3.48	1.00	ปานกลาง
13.	การป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก	4.13	0.96	มาก	3.53	1.03	มาก
	รวม	4.01	0.73	มาก	3.50	0.82	ปานกลาง

จากตาราง 7 แสดงว่า มารดามีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศด้านการดูแลสุขภาพอนามัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.01) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความคิดเห็นในระดับมากอันดับแรกคือ การดูแลเด็กที่มีไข้สูง ($\bar{X}$ = 4.37)

ส่วนความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศด้านการดูแลสุขภาพอนามัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศในระดับมาก อันดับแรกคือ การดูแลเด็กที่มีไข้สูง ($\bar{X}$ = 3.76)

ตาราง 8 ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กด้านการกระตุ้นพัฒนาการ

ข้อ	สารนิเทศด้านการกระตุ้นพัฒนาการ	ความสำคัญของสารนิเทศ			การได้รับสารนิเทศ		
		$\bar{X}$	SD	แปลผล	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.	การจัดหาวัสดุเพื่อกระตุ้นพัฒนาการทางการได้ยิน	3.81	0.90	มาก	3.35	1.04	ปานกลาง
2.	การจัดหาวัสดุเพื่อกระตุ้นพัฒนาการทางการสัมผัส	3.90	0.90	มาก	3.41	0.99	ปานกลาง
3.	การกระตุ้นพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย	3.95	0.86	มาก	3.45	0.99	ปานกลาง
4.	การจัดหาวัสดุที่เคลื่อนไหวให้ดูเพื่อกระตุ้นการมองเห็น	3.96	0.90	มาก	3.45	1.03	ปานกลาง
5.	การกระตุ้นประสาทสัมผัสในขณะให้นม	3.87	0.83	มาก	3.39	0.98	ปานกลาง
6.	การกระตุ้นพัฒนาการทางความเข้าใจภาษาของเด็ก	4.02	0.85	มาก	3.44	1.02	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	สารนิเทศด้านการกระตุ้นพัฒนาการ	ความสำคัญของสารนิเทศ			การได้รับสารนิเทศ		
		$\bar{X}$	SD	แปลผล	$\bar{X}$	SD	แปลผล
7.	การกระตุ้นให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง	4.00	0.90	มาก	3.46	0.99	ปานกลาง
8.	การติดตามดูการ เพิ่มน้ำหนักตัว และส่วนสูงของ เด็ก	3.86	0.93	มาก	3.38	1.02	ปานกลาง
9.	การร้อง เพลงกล่อมเด็ก	3.61	0.94	มาก	3.22	0.97	ปานกลาง
10.	การ เล่านิทานให้ฟัง	3.67	0.98	มาก	3.33	0.97	ปานกลาง
11.	การสัง เกตพฤติกรรมต่างๆ เพื่อดูความผิดปกติของ เด็ก	4.06	0.91	มาก	3.41	1.00	ปานกลาง
12.	การแสดงความรักและความใกล้ชิด	4.25	0.84	มาก	3.69	0.91	มาก
13.	การกระตุ้นให้เด็ก เกิดความมั่นใจ ในตน เอง	4.01	0.91	มาก	3.44	0.97	ปานกลาง
14.	การกระตุ้นพัฒนาการทางสังคม	3.86	0.86	มาก	3.45	0.85	ปานกลาง
15.	การกระตุ้นพัฒนาการทาง สติปัญญาของ เด็กโดยการ เล่น	3.97	0.88	มาก	3.50	0.91	ปานกลาง
16.	ประโยชน์ของการ เล่นของ เด็ก	3.89	0.86	มาก	3.47	0.87	ปานกลาง
17.	การ เล่นกับเด็กที่เหมาะสมกับอายุ หรือวัยของ เด็ก	3.89	0.86	มาก	3.43	0.93	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	สารนิเทศด้านการกระตุ้นพัฒนาการ	ความสำคัญของสารนิเทศ $\overline{X}$	SD	แปลผล	การได้รับสารนิเทศ $\overline{X}$	SD	แปลผล
18.	การกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็กในเรื่องของสี เสียง รูปทรง ความแข็ง ความนุ่ม	3.98	0.86	มาก	3.54	0.96	มาก
19.	การจัดหาของเล่นที่เหมาะสมและปลอดภัยให้เด็กเล่น	4.06	0.88	มาก	3.59	0.96	มาก
	รวม	4.26	0.64	มาก	3.44	0.77	ปานกลาง

จากตาราง 8 แสดงว่า มารดามีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศด้านการกระตุ้นพัฒนาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามารดามีความคิดเห็นระดับมาก อันดับแรกคือ การแสดงความรักและความใกล้ชิด ($\overline{X}$ = 4.25)

ส่วนความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศด้านการกระตุ้นพัฒนาการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นในระดับมาก อันดับแรกคือ การแสดงความรักและความใกล้ชิด ($\overline{X}$ = 3.69)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก แสดงดังตาราง 9

ตาราง 9 ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ

ข้อ	แหล่งสารนิเทศ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.	พ่อแม่ ญาติพี่น้อง	4.18	0.94	มาก
2.	เพื่อนที่มีประสบการณ์การมีบุตร	3.52	0.90	มาก
3.	พี่เลี้ยงเด็ก ผู้ดูแลเด็ก	3.35	1.07	ปานกลาง
4.	แพทย์ พยาบาล อนามัยประจำศูนย์บริการ	3.89	0.99	มาก
5.	นักจิตวิทยา	3.22	1.19	ปานกลาง
6.	ห้องสมุด	3.10	1.10	ปานกลาง
7.	โรงพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข	3.75	1.03	มาก
8.	สถานรับเลี้ยงเด็ก	3.46	1.07	ปานกลาง
9	สมาคมวางแผนครอบครัว	2.96	1.12	ปานกลาง
10.	ร้านจำหน่ายหนังสือ	3.29	1.07	ปานกลาง
11.	หนังสือเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก	3.69	1.02	มาก
12.	หนังสือพิมพ์	3.15	1.01	ปานกลาง
13.	นิตยสาร วารสาร จุลสาร	3.32	0.97	ปานกลาง
14.	การจัดประชุม อบรม สัมมนาของหน่วยงานต่างๆ	3.06	1.11	ปานกลาง
15.	รายการวิทยุเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก	3.24	1.02	ปานกลาง
16.	รายการโทรทัศน์เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก	3.67	0.91	มาก
	รวม	3.43	0.64	ปานกลาง

จากตาราง 9 แสดงว่า มารดามีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามารดามีความคิดเห็นระดับมากอันดับแรกคือ พ่อแม่ญาติพี่น้อง ($\bar{X}$ = 4.18) และอันดับท้ายสุดคือ สมาคมวางแผนครอบครัว ($\bar{X}$ = 2.96)

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ในด้านการให้อาหาร การให้ภูมิคุ้มกัน การดูแลสุขภาพอนามัย และการกระตุ้นพัฒนาการ

4.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ในด้านการให้อาหาร การให้ภูมิคุ้มกัน การดูแลสุขภาพอนามัย และการกระตุ้นพัฒนาการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จากกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา โดยใช้ F-test แสดงดังตาราง 10

ตาราง 10 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา

สารนิเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการให้อาหาร	ระหว่างกลุ่ม	3	10.27	3.42	8.99**
	ภายในกลุ่ม	323	123.09	.38	
	รวม	326	133.36		
ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน	ระหว่างกลุ่ม	3	22.72	7.57	13.41**
	ภายในกลุ่ม	323	182.41	.57	
	รวม	326	205.13		
ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย	ระหว่างกลุ่ม	3	8.72	2.91	5.69**
	ภายในกลุ่ม	323	165.21	.51	
	รวม	326	173.93		

ตาราง 10 (ต่อ)

สารนิเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ	ระหว่างกลุ่ม	3	11.30	3.77	10.01**
	ภายในกลุ่ม	323	121.54	.38	
	รวม	326	132.83		
รวมทุกด้านทั้งสิ้น	ระหว่างกลุ่ม	3	12.51	4.17	11.85**
	ภายในกลุ่ม	323	113.72	.35	
	รวม	326	126.23		

* $F_{(.05 : df = 3, 323)} = 2.62$

** $F_{(.01 : df = 3, 323)} = 3.83$

จากตาราง 10 แสดงว่า มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบความแตกต่างดังนี้

ด้านการให้อาหาร มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศด้านการให้อาหารโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศด้านการให้ภูมิคุ้มกันโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศด้านการดูแลสุขภาพอนามัยโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศด้านการกระตุ้นพัฒนาการโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในกรณีที่มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกันนั้น ได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Studentized - q Statistic แบบ นิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Method) แสดงดังตาราง 11

ตาราง 11 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศ ระหว่างมารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ในข้อที่พบความแตกต่าง

		ประถมศึกษา	อาชีวศึกษา	มัธยมศึกษา	อุดมศึกษา
	$\bar{X}$	3.61	3.86	3.89	4.12
ด้านการให้อาหาร					
ประถมศึกษา	3.61	-	0.25	0.28	0.51*
อาชีวศึกษา	3.86	-	-	0.03	0.26
มัธยมศึกษา	3.89	-	-	-	0.23
อุดมศึกษา	4.12	-	-	-	-

		ประถมศึกษา	อาชีวศึกษา	มัธยมศึกษา	อุดมศึกษา
	$\bar{X}$	3.58	3.91	4.00	4.33
ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน					
ประถมศึกษา	3.58	-	0.32	0.42*	0.73*
อาชีวศึกษา	3.91	-	-	0.09	0.43*
มัธยมศึกษา	4.00	-	-	-	0.33*
อุดมศึกษา	4.33	-	-	-	-

ตาราง 11 (ต่อ)

		ประถมศึกษา	อาชีวศึกษา	มัธยมศึกษา	อุดมศึกษา
	$\bar{X}$	3.65	3.91	4.01	4.14
ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย					
ประถมศึกษา	3.65	-	0.26	0.36	0.49*
อาชีวศึกษา	3.91	-	-	0.10	0.23
มัธยมศึกษา	4.01	-	-	-	0.13
อุดมศึกษา	4.14	-	-	-	-

		ประถมศึกษา	อาชีวศึกษา	มัธยมศึกษา	อุดมศึกษา
	$\bar{X}$	3.85	4.14	4.30	4.40
ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ					
ประถมศึกษา	3.85	-	0.29	0.45*	0.55*
อาชีวศึกษา	4.14	-	-	0.16	0.26
มัธยมศึกษา	4.30	-	-	-	0.10
อุดมศึกษา	4.40	-	-	-	-

		ประถมศึกษา	อาชีวศึกษา	มัธยมศึกษา	อุดมศึกษา
	$\bar{X}$	3.57	3.86	3.97	4.15
รวมความสำคัญทุกด้าน					
ประถมศึกษา	3.57	-	0.29	0.40*	0.58*
อาชีวศึกษา	3.86	-	-	0.11	0.29*
มัธยมศึกษา	3.97	-	-	-	0.18
อุดมศึกษา	4.15	-	-	-	-

จากตาราง 11 แสดงว่า มารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศ โดยรวมมากกว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา และอาชีวศึกษา และมารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศ โดยรวมมากกว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษาเช่นกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบความแตกต่างดังนี้

ด้านการให้อาหาร พบว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศโดยรวมมากกว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา

ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน พบว่า มารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศ โดยรวมมากกว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีวศึกษา มัธยมศึกษา และมารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษามีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศมากกว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษาเช่นกัน

ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย พบว่า มารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศ โดยรวมมากกว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา

ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ พบว่า มารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศ โดยรวมมากกว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา

4.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ในด้านการให้อาหาร การให้ภูมิคุ้มกัน การดูแลสุขภาพอนามัย และการกระตุ้นพัฒนาการ จำแนกตามจำนวนบุตร

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จากกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนบุตร 1 คน 2 คน และมากกว่า 2 คน โดยใช้ F-test แสดงดังตาราง 12

ตาราง 12 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามจำนวนบุตร

สารนิเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการให้อาหาร	ระหว่างกลุ่ม	2	2.07	1.04	2.55
	ภายในกลุ่ม	324	136.29	0.40	
	รวม	326	133.36		
ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน	ระหว่างกลุ่ม	2	3.14	1.57	2.52
	ภายในกลุ่ม	324	201.98	0.62	
	รวม	326	205.12		
ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย	ระหว่างกลุ่ม	2	6.50	3.25	6.29**
	ภายในกลุ่ม	324	167.43	0.52	
	รวม	326	173.93		

ตาราง 12 (ต่อ)

สารนิเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.93	0.47	1.15
	ภายในกลุ่ม	324	131.90	0.41	
	รวม	326	132.83		
รวมความสำคัญทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	2.52	1.26	3.30*
	ภายในกลุ่ม	324	123.71	0.38	
	รวม	326	126.23		

* $F_{(.05 : df = 2,324)} = 3.02$

** $F_{(.01 : df = 2,324)} = 4.66$

จากตาราง 12 แสดงว่า มารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านการให้อาหาร พบว่ามารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน มารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย มารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ มารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ในกรณีที่มารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกันนั้น ได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Studentized - q Statistic แบบนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Method) แสดงดังตาราง 13

ตาราง 13 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศ ระหว่างมารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกัน ในข้อที่พบความแตกต่าง

		บุตรมากกว่า 2 คน	บุตร 1 คน	บุตร 2 คน
	$\overline{X}$	3.66	3.92	4.15
ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย				
บุตรมากกว่า 2 คน	3.66	-	0.26*	0.49*
บุตร 1 คน	3.92	-	-	0.23*
บุตร 2 คน	4.15	-	-	-

		บุตรมากกว่า 2 คน	บุตร 1 คน	บุตร 2 คน
	$\overline{X}$	3.72	3.95	4.06
รวมความสำคัญทุกด้าน				
บุตรมากกว่า 2 คน	3.72	-	0.23	0.34*
บุตร 1 คน	3.95	-	-	0.11
บุตร 2 คน	4.06	-	-	-

จากตาราง 13 แสดงว่า มารดาที่มีจำนวนบุตร 2 คนมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศรวมมากกว่ามารดาที่มีจำนวนบุตรมากกว่า 2 คน เมื่อพิจารณารายด้านพบความแตกต่างดังนี้

ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย พบว่ามารดาที่มีจำนวนบุตร 1 คนและ 2 คนมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศมากกว่ามารดาที่มีจำนวนบุตรมากกว่า 2 คน และมารดาที่มีจำนวนบุตร 2 คนมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศมากกว่ามารดาที่มีจำนวนบุตร 1 คนเช่นกัน

4.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ในด้านการให้อาหาร การให้ภูมิคุ้มกัน การดูแลสุขภาพอนามัย และการกระตุ้นพัฒนาการ จำแนกตามค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็กที่มารดาฝากเลี้ยงดูบุตร

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จากกลุ่มตัวอย่างที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดู น้อยกว่า 1,000 บาท 1,000-2,000 บาท และมากกว่า 2,000 บาท โดยใช้ F-test แสดงดังตาราง 14

ตาราง 14 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็ก

สารนิเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการให้อาหาร	ระหว่างกลุ่ม	2	18.59	9.29	26.24**
	ภายในกลุ่ม	324	114.77	0.35	
	รวม	326	133.36		
ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน	ระหว่างกลุ่ม	2	13.34	6.67	11.27**
	ภายในกลุ่ม	324	191.78	0.59	
	รวม	326	205.13		
ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย	ระหว่างกลุ่ม	2	11.00	5.50	10.94**
	ภายในกลุ่ม	324	162.93	0.50	
	รวม	326	173.93		

ตาราง 14 (ต่อ)

สารนิเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	5.81	2.91	7.41**
	ภายในกลุ่ม	324	127.02	0.39	
	รวม	326	132.83		
รวมความสำคัญทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	11.06	5.53	15.55**
	ภายในกลุ่ม	324	115.18	0.36	
	รวม	326	126.24		

* $F_{(.05 : df = 2,324)} = 3.02$

** $F_{(.01 : df = 2,324)} = 4.66$

จากตาราง 14 แสดงว่า มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบความแตกต่างดังนี้

ด้านการให้อาหาร มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการดูแลสุขอนามัย มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในกรณีที่มารดามีบุตรฝาก เลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยง เด็กที่มีค่า เลี้ยงดูต่างกัน มีความคิด เห็นต่อความสำคัญของสารนิ เทศ เกี่ยวกับการ เลี้ยงดู เด็กแตกต่างกันนั้น ได้ทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่ด้วยวิธี Studentized - q Statistic แบบ นิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Method) แสดงดังตาราง 15

ตาราง 15 เปรียบเทียบความคิด เห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิ เทศ ระหว่างมารดาที่มีบุตรฝาก เลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยง เด็กที่มีค่า เลี้ยงดูต่างกัน ในข้อที่พบความแตกต่าง

		1,000-2,000	น้อยกว่า 1,000	มากกว่า 2,000
	$\bar{X}$	3.78	3.79	4.28
ด้านการให้อาหาร				
1,000-2,000	3.78	-	0.01	0.50*
น้อยกว่า 1,000	3.79	-	-	0.49*
มากกว่า 2,000	4.28	-	-	-

		น้อยกว่า 1,000	1,000-2,000	มากกว่า 2,000
	$\bar{X}$	3.89	3.99	4.36
ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน				
น้อยกว่า 1,000	3.89	-	0.10	0.47*
1,000-2,000	3.99	-	-	0.37*
มากกว่า 2,000	4.36	-	-	-

ตาราง 15 (ต่อ)

		1,000-2,000	น้อยกว่า 1,000	มากกว่า 2,000
	$\bar{X}$	3.83	3.92	4.25
ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย				
1,000-2,000	3.83	-	0.09	0.42*
น้อยกว่า 1,000	3.92	-	-	0.33*
มากกว่า 2,000	4.25	-	-	-

		น้อยกว่า 1,000	1,000-2,000	มากกว่า 2,000
	$\bar{X}$	4.14	4.19	4.44
ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ				
น้อยกว่า 1,000	4.14	-	0.05	0.30*
1,000-2,000	4.19	-	-	0.25*
มากกว่า 2,000	4.44	-	-	-

		น้อยกว่า 1,000	1,000-2,000	มากกว่า 2,000
	$\bar{X}$	3.84	3.86	4.23
รวมความสำคัญทุกด้าน				
น้อยกว่า 1,000	3.84	-	0.02	0.39*
1,000-2,000	3.86	-	-	0.38*
มากกว่า 2,000	4.23	-	-	-

จากตาราง 15 แสดงว่า มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดู 1,000-2,000 บาท และมากกว่า 2,000 บาท มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศโดยรวมมากกว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูน้อยกว่า 1,000 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบความแตกต่างดังนี้

ด้านการให้อาหาร มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูมากกว่า 2,000 บาท มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศมากกว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูน้อยกว่า 1,000 บาท และ 1,000-2,000 บาท

ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูมากกว่า 2,000 บาท มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศมากกว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูน้อยกว่า 1,000 บาท และ 1,000-2,000 บาท

ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูมากกว่า 2,000 บาท มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศมากกว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูน้อยกว่า 1,000 บาท และ 1,000-2,000 บาท

ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูมากกว่า 2,000 บาท มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศมากกว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูน้อยกว่า 1,000 บาท และ 1,000-2,000 บาท

4.4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ในด้านการให้อาหาร การให้ภูมิคุ้มกัน การดูแลสุขภาพอนามัย และการกระตุ้นพัฒนาการ จำแนกตามสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็กที่มารดาฝากเลี้ยงดูบุตร

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จากกลุ่มตัวอย่างที่ฝากเลี้ยงดูบุตรในสถานรับเลี้ยงเด็กที่อยู่ในกรุงเทพฯชั้นใน และกรุงเทพฯชั้นนอก โดยใช้ t-test แสดงดังตาราง 16

ตาราง 16 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก

สารนิเทศ	กรุงเทพฯชั้นใน (N=162)		กรุงเทพฯชั้นนอก (N=165)		
	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	t
ด้านการให้อาหาร	3.89	0.66	4.03	0.62	2.01*
ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน	4.03	0.77	4.15	0.81	1.40
ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย	3.88	0.78	4.13	0.66	3.16*
ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ	4.19	0.62	4.33	0.65	1.98*
รวมความสำคัญทุกด้าน	3.90	0.63	4.06	0.61	2.43*

* $t_{.05} = 1.96$

** $t_{.01} = 2.58$

จากตาราง 16 แสดงว่า มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่ตั้งอยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบความแตกต่างดังนี้

ด้านการให้อาหาร พบว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่ตั้งอยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน พบว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่ตั้งอยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศด้านการให้ภูมิคุ้มกันไม่แตกต่างกัน

ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย พบว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่ตั้งอยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศด้านการดูแลสุขภาพอนามัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ พบว่า มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่ตั้งอยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กในด้านการให้อาหาร การให้ภูมิคุ้มกัน การดูแลสุขภาพอนามัย และการกระตุ้นพัฒนาการ

5.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กในด้านการให้อาหาร การให้ภูมิคุ้มกัน การดูแลสุขภาพอนามัย และการกระตุ้นพัฒนาการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กจากกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา โดยใช้ F-test แสดงดังตาราง 17

ตาราง 17 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา

สารนิเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการให้อาหาร	ระหว่างกลุ่ม	3	7.27	2.42	4.92**
	ภายในกลุ่ม	323	159.05	.49	
	รวม	326	166.32		
ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน	ระหว่างกลุ่ม	3	9.71	3.24	4.16**
	ภายในกลุ่ม	323	251.16	.78	
	รวม	326	260.87		
ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย	ระหว่างกลุ่ม	3	4.56	1.52	2.30
	ภายในกลุ่ม	323	212.92	.66	
	รวม	326	217.48		
ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ	ระหว่างกลุ่ม	3	4.43	1.48	2.49
	ภายในกลุ่ม	323	191.04	.59	
	รวม	326	195.47		

ตาราง 17 (ต่อ)

สารนิเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
รวมการได้รับทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	3	5.29	1.76	3.62*
	ภายในกลุ่ม	323	157.59	.49	
	รวม	326	162.88		

* $F_{(.05 : df = 3,323)} = 2.62$

** $F_{(.01 : df = 3,323)} = 3.83$

จากตาราง 17 แสดงว่า มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 5 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบความแตกต่างดังนี้

ด้านการให้อาหาร มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ในกรณีที่มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกันนั้น ได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Studentized - q Statistic แบบ นิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Method) แสดงดังตาราง 18

ตาราง 18 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศ ระหว่างมารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ในข้อที่พบความแตกต่าง

		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา
	$\bar{X}$	3.19	3.53	3.55	3.66
ด้านการให้อาหาร					
ประถมศึกษา	3.19	-	0.34	0.36	0.46*
มัธยมศึกษา	3.53	-	-	0.02	0.13
อาชีวศึกษา	3.55	-	-	-	0.11
อุดมศึกษา	3.66	-	-	-	-

		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา
	$\bar{X}$	3.13	3.56	3.63	3.65
ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน					
ประถมศึกษา	3.13	-	0.43	0.50*	0.52*
มัธยมศึกษา	3.56	-	-	0.07	0.09
อาชีวศึกษา	3.63	-	-	-	0.33*
อุดมศึกษา	3.65	-	-	-	-

ตาราง 18 (ต่อ)

	$\overline{X}$	ประถมศึกษา 3.18	อาชีวศึกษา 3.51	อุดมศึกษา 3.56	มัธยมศึกษา 3.57
รวมความสำคัญทุกด้าน					
ประถมศึกษา	3.18	-	0.33	0.38*	0.39*
อาชีวศึกษา	3.51	-	-	0.05	0.06
อุดมศึกษา	3.56	-	-	-	0.01
มัธยมศึกษา	3.57	-	-	-	-

จากตาราง 18 แสดงว่า มารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษามีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศโดยรวมมากกว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบความแตกต่างดังนี้

ด้านการให้อาหาร พบว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศโดยรวมมากกว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา

ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน พบว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษา และระดับอาชีวศึกษามีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศมากกว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และระดับประถมศึกษา

5.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กในด้านการให้อาหาร การให้ภูมิคุ้มกัน การดูแลสุขภาพอนามัย และการกระตุ้นพัฒนาการ จำแนกตามจำนวนบุตร

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กจากกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนบุตร 1 คน 2 คน และมากกว่า 2 คน โดยใช้ F-test แสดงดังตาราง 19

ตาราง 19 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามจำนวนบุตร

สารนิเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการให้อาหาร	ระหว่างกลุ่ม	2	1.52	0.76	1.50
	ภายในกลุ่ม	324	164.80	0.51	
	รวม	326	166.32		
ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.96	0.48	0.60
	ภายในกลุ่ม	324	259.91	0.80	
	รวม	326	260.87		
ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย	ระหว่างกลุ่ม	2	1.46	0.73	1.09
	ภายในกลุ่ม	324	216.07	0.67	
	รวม	326	217.53		
ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.04	0.02	0.03
	ภายในกลุ่ม	324	195.42	0.60	
	รวม	326	195.46		

ตาราง 19 (ต่อ)

สารนิเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
รวมการได้รับทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.47	0.23	0.47
	ภายในกลุ่ม	324	162.42	0.50	
	รวม	326	162.89		

* $F_{(.05 : df = 2,324)} = 3.02$

** $F_{(.01 : df = 2,324)} = 4.66$

จากตาราง 19 แสดงว่า มารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกันมีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 6 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็ไม่พบความแตกต่าง

5.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กในด้านการให้อาหาร การให้ภูมิคุ้มกัน การดูแลสุขภาพอนามัย และการกระตุ้นพัฒนาการ จำแนกตามค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็กที่มารดาฝากเลี้ยงดูบุตร

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กจากกลุ่มตัวอย่างที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดู น้อยกว่า 1,000 บาท 1,000-2,000 บาท และมากกว่า 2,000 บาท โดยใช้ F-test แสดงดังตาราง 20

ตาราง 20 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็ก

สารนิเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการให้อาหาร	ระหว่างกลุ่ม	2	22.87	11.41	25.83**
	ภายในกลุ่ม	324	143.45	0.44	
	รวม	326	166.32		
ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน	ระหว่างกลุ่ม	2	21.22	1.61	14.34**
	ภายในกลุ่ม	324	239.65	0.74	
	รวม	326	260.87		
ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย	ระหว่างกลุ่ม	2	19.83	9.92	16.25**
	ภายในกลุ่ม	324	197.69	0.61	
	รวม	326	217.52		
ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	12.36	6.18	10.94**
	ภายในกลุ่ม	324	183.10	0.52	
	รวม	326	195.46		

ตาราง 20 (ต่อ)

สารนิเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
รวมการได้รับทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	17.35	8.67	19.31**
	ภายในกลุ่ม	324	145.53	0.45	
	รวม	326	162.88		

$$* F_{(.05 : df = 2,324)} = 3.02$$

$$** F_{(.01 : df = 2,324)} = 4.66$$

จากตาราง 20 แสดงว่า มารดาที่ฝากเลี้ยงดูบุตรในสถานรับเลี้ยง เด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 7 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบความแตกต่างดังนี้

ด้านการให้อาหาร พบว่ามารดาที่ฝากเลี้ยงดูบุตรในสถานรับเลี้ยง เด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศด้านการให้อาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน พบว่ามารดาที่ฝากเลี้ยงดูบุตรในสถานรับเลี้ยง เด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกันมีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศด้านการให้ภูมิคุ้มกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย พบว่ามารดาที่ฝากเลี้ยงดูบุตรในสถานรับเลี้ยง เด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกันมีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศด้านการดูแลสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ พบว่ามารดาที่ฝากเลี้ยงดูบุตรในสถานรับเลี้ยง เด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกันมีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศด้านการกระตุ้นพัฒนาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในกรณีที่มารดาที่มีบุตรฝาก เลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยง เด็กที่มีค่า เลี้ยงดูต่างกัน มีความคิด เห็นต่อการได้รับสารนิเทศ เกี่ยวกับการ เลี้ยงดู เด็กแตกต่างกันนั้น ได้ทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่ด้วยวิธี Studentized - q Statistic แบบ นิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Method) แสดงดังตาราง 21

ตาราง 21 เปรียบเทียบความคิด เห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศ ระหว่างมารดาที่มีบุตรฝาก เลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยง เด็กที่มีค่า เลี้ยงดูต่างกัน ในข้อที่พบความแตกต่าง

		น้อยกว่า 1,000	1,000-2,000	มากกว่า 2,000
	$\bar{X}$	3.32	3.39	3.91
ด้านการให้อาหาร				
น้อยกว่า 1,000	3.32	-	0.07	0.59*
1,000-2,000	3.39	-	-	0.52*
มากกว่า 2,000	3.91	-	-	-

		น้อยกว่า 1,000	1,000-2,000	มากกว่า 2,000
	$\bar{X}$	3.29	3.46	3.89
ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน				
น้อยกว่า 1,000	3.29	-	0.17	0.61*
1,000-2,000	3.46	-	-	0.43*
มากกว่า 2,000	3.89	-	-	-

ตาราง 21 (ต่อ)

		1,000-2,000	น้อยกว่า 1,000	มากกว่า 2,000
	$\bar{X}$	3.27	3.38	3.83
ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย				
1,000-2,000	3.27	-	0.11	0.56*
น้อยกว่า 1,000	3.38	-	-	0.45*
มากกว่า 2,000	3.83	-	-	-

		1,000-2,000	น้อยกว่า 1,000	มากกว่า 2,000
	$\bar{X}$	3.29	3.31	3.71
ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ				
1,000-2,000	3.29	-	0.02	0.42*
น้อยกว่า 1,000	3.31	-	-	0.40*
มากกว่า 2,000	3.71	-	-	-

		น้อยกว่า 1,000	1,000-2,000	มากกว่า 2,000
	$\bar{X}$	3.33	3.34	3.82
รวมการได้รับทุกด้าน				
น้อยกว่า 1,000	3.33	-	0.01	0.49*
1,000-2,000	3.34	-	-	0.48*
มากกว่า 2,000	3.82	-	-	-

จากตาราง 21 แสดงว่า มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูมากกว่า 2,000 บาทมีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศโดยรวมมากกว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดู 1,000-2,000 บาทและน้อยกว่า 1,000 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบความแตกต่างดังนี้

ด้านการให้อาหาร พบว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูมากกว่า 2,000 บาทมีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศโดยรวมมากกว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดู 1,000-2,000 บาทและน้อยกว่า 1,000 บาท

ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน พบว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูมากกว่า 2,000 บาทมีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศโดยรวมมากกว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดู 1,000-2,000 บาทและน้อยกว่า 1,000 บาท

ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย พบว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูมากกว่า 2,000 บาทมีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศโดยรวมมากกว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดู 1,000-2,000 บาทและน้อยกว่า 1,000 บาท

ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ พบว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูมากกว่า 2,000 บาทมีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศโดยรวมมากกว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดู 1,000-2,000 บาทและน้อยกว่า 1,000 บาท

5.4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กในด้านการให้อาหาร การให้ภูมิคุ้มกัน การดูแลสุขภาพอนามัย และการกระตุ้นพัฒนาการ จำแนกตามสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็กที่มารดาฝากเลี้ยงดูบุตร

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กจากกลุ่มตัวอย่างที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่อยู่ในกรุงเทพฯชั้นใน และกรุงเทพฯชั้นนอก โดยใช้ t-test แสดงดังตาราง 22

ตาราง 22 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก

สารนิเทศ	กรุงเทพฯชั้นใน (N=162)		กรุงเทพฯชั้นนอก (N=165)		
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	t
ด้านการให้อาหาร	3.53	0.70	3.57	0.73	0.54
ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน	3.46	0.93	3.66	0.84	2.09*
ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย	3.45	0.84	3.56	0.79	1.27
ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ	3.39	0.78	3.50	0.77	1.31
รวมการได้รับทุกด้าน	3.45	0.71	3.56	0.70	1.47

* $t_{.05} = 1.96$

** $t_{.01} = 2.58$

จากตาราง 22 แสดงว่า มารดาที่มีบุตรฝาก เลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยง เด็กที่ตั้งอยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ต่างกันมีความคิด เห็นต่อการได้รับสารนิ เทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 8 และ เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบความแตกต่างดังนี้

ด้านการให้อาหาร พบว่ามารดาที่มีบุตรฝาก เลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยง เด็กที่ตั้งอยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ต่างกันมีความคิด เห็นต่อการได้รับสารนิ เทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน พบว่ามารดาที่มีบุตรฝาก เลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยง เด็กที่ตั้งอยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ต่างกันมีความคิด เห็นต่อการได้รับสารนิ เทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย พบว่ามารดาที่มีบุตรฝาก เลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยง เด็กที่ตั้งอยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ต่างกันมีความคิด เห็นต่อการได้รับสารนิ เทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ พบว่ามารดาที่มีบุตรฝาก เลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยง เด็กที่ตั้งอยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ต่างกันมีความคิด เห็นต่อการได้รับสารนิ เทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 6 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

6.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จำแนกตามวุฒิการศึกษา

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ จากกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา โดยใช้ F-test แสดงดังตาราง 23

ตาราง 23 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จำแนกตามวุฒิการศึกษา

แหล่งสารนิเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
รวมความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	3	8.45	2.82	7.17**
	ภายในกลุ่ม	323	126.93		
	รวม	326	135.38		

* $F_{(.05 : df = 3,323)} = 2.62$

** $F_{(.01 : df = 3,323)} = 3.83$

จากตาราง 23 แสดงว่า มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 9

ในกรณีที่มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกันนั้น ได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Studentized - q Statistic แบบ นิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Method) แสดงดังตาราง 24

ตาราง 24 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ ระหว่างมารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ในข้อที่พบความแตกต่าง

		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา
	$\bar{X}$	3.06	3.40	3.43	3.58
รวมความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ					
ประถมศึกษา	3.06	-	0.34	0.37	0.50*
มัธยมศึกษา	3.40	-	-	0.03	0.16
อาชีวศึกษา	3.66	-	-	-	0.13
อุดมศึกษา	3.99	-	-	-	-

จากตาราง 24 แสดงว่า มารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศโดยรวมมากกว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา

6.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จำแนกตามจำนวนบุตร

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จากกลุ่มตัวอย่างที่มีบุตร 1 คน 2 คน และมากกว่า 2 คน โดยใช้ F-test แสดงดังตาราง 25

ตาราง 25 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จำแนกตามจำนวนบุตร

แหล่งสารนิเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
รวมความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	4.85	2.43	6.02**
	ภายในกลุ่ม	324	130.53	.40	
	รวม	326	135.38		

* $F_{(.05 : df = 2,324)} = 3.02$

** $F_{(.01 : df = 2,324)} = 4.66$

จากตาราง 25 แสดงว่า มารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 10

ในกรณีที่มารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกันนั้น ได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Studentized - q Statistic แบบ นิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Method) แสดงดังตาราง 26

ตาราง 26 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ ระหว่างมารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกัน ในข้อที่พบความแตกต่าง

		มากกว่า 2 คน	บุตร 2 คน	บุตร 1 คน
	$\bar{X}$	3.31	3.46	3.56
รวมความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ				
มากกว่า 2 คน	3.31	-	0.15	0.25*
บุตร 2 คน	3.46	-	-	0.10
บุตร 1 คน	3.56	-	-	-

จากตาราง 26 แสดงว่า มารดาที่มีจำนวนบุตร 1 คนมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศโดยรวมมากกว่ามารดาที่มีบุตรมากกว่า 2 คน

6.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จำแนกตามค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็กที่มารดาฝากเลี้ยงดูบุตร

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จากกลุ่มตัวอย่างที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดู น้อยกว่า 1,000 บาท 1,000-2,000 บาท และมากกว่า 2,000 บาท โดยใช้ F-test แสดงดังตาราง 27

ตาราง 27 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จำแนกตามค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็ก

แหล่งสารนิเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
รวมความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	12.50	6.25	16.48**
	ภายในกลุ่ม	324	122.88	.38	
	รวม	326	135.38		

* $F_{(.05 : df = 2,324)} = 3.02$

** $F_{(.01 : df = 2,324)} = 4.66$

จากตาราง 27 แสดงว่า มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 11

ในกรณีที่มารดาที่มีบุตรฝาก เลี้ยงดูอยู่ในสถานรับเลี้ยง เด็กที่มีค่า เลี้ยงดูต่างกัน มีความคิด เห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิ เทศแตกต่างกันนั้น ได้ทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่ ด้วยวิธี Studentized - q Statistic แบบ นิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Method) แสดงดังตาราง 28

ตาราง 28 เปรียบเทียบความคิด เห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิ เทศของมารดาที่มีบุตร ฝาก เลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยง เด็กที่มีค่า เลี้ยงดูต่างกัน ในข้อที่พบความแตกต่าง

		น้อยกว่า 1,000	1,000-2,000	มากกว่า 2,000
	$\bar{X}$	3.23	3.36	3.69
รวมความสำคัญของแหล่งสารนิ เทศ				
น้อยกว่า 1,000	3.23	-	0.13	0.46*
1,000-2,000	3.36	-	-	0.33*
มากกว่า 2,000	3.69	-	-	-

จากตาราง 28 แสดงว่า มารดาที่มีบุตรฝาก เลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยง เด็กที่มีค่า เลี้ยงดู มากกว่า 2,000 บาทมีความคิด เห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิ เทศโดยรวมมากกว่ามารดาที่มี บุตรฝาก เลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยง เด็กที่มีค่า เลี้ยงดู 1,000-2,000 บาท และน้อยกว่า 1,000 บาท

6.4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จำแนกตามสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็กที่มารดาฝากเลี้ยงดูบุตร

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จากกลุ่มตัวอย่างที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่อยู่ในกรุงเทพฯชั้นใน และกรุงเทพฯชั้นนอก โดยใช้ t-test แสดงดังตาราง 29

ตาราง 29 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จำแนกตามสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก

แหล่งสารนิเทศ	กรุงเทพฯชั้นใน (N=162)		กรุงเทพฯชั้นนอก (N=165)		
	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	t
รวมความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ	3.33	0.61	3.53	0.66	2.80**

* $t_{.05} = 1.96$

** $t_{.01} = 2.58$

จากตาราง 29 แสดงว่า มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่ตั้งอยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศโดยรวมแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 12

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จำแนกตาม วุฒิการศึกษา จำนวนบุตร ค่าเลี้ยงดู และสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็กที่มารดานำบุตรไปฝากเลี้ยงดู

4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กจำแนกตาม วุฒิการศึกษา จำนวนบุตร ค่าเลี้ยงดู และสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็กที่มารดานำบุตรไปฝากเลี้ยงดู

สมมติฐานในการวิจัย

1. มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศแตกต่างกัน

2. มารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศแตกต่างกัน

3. มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศแตกต่างกัน

4. มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่อยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศแตกต่างกัน

5. มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศแตกต่างกัน

6. มารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศแตกต่างกัน

7. มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศแตกต่างกัน

8. มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่อยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศแตกต่างกัน

9. มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศแตกต่างกัน

10. มารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศแตกต่างกัน

11. มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศแตกต่างกัน

12. มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่อยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศแตกต่างกัน

<u>วิธีดำเนินการวิจัย</u>

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ มารดาที่มีบุตรอายุไม่ต่ำกว่า 1 ขวบและไม่เกิน 3 ขวบที่ฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์ เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ที่สุ่มจากประชากรได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมารดา จำนวน 368 คน จากตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 303) ที่กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างจากประชากร 8,576 คน เป็น 368 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาคู่มือการพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพ และสิ่งพิมพ์ต่างๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของมารดา เกี่ยวกับ วุฒิการศึกษา จำนวนบุตร ค่าเลี้ยงดูและสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็กที่มารดานำบุตรไปฝากเลี้ยงดู จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กในด้านการให้อาหาร การให้ภูมิคุ้มกัน การดูแลสุขภาพอนามัย และการกระตุ้นพัฒนาการ จำนวน 54 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ได้แก่ บุคคล สถาบัน สื่อมวลชน และสิ่งตีพิมพ์ จำนวน 16 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นมารดาของเด็กที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 1 ขวบและไม่เกิน 3 ขวบในสถานรับเลี้ยงเด็ก 24 แห่ง โดยเริ่มที่สถานรับเลี้ยงเด็กที่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ ชั้นในจำนวน 12 แห่งในวันที่ 10 พฤษภาคม 2542 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2542 และสถานรับเลี้ยงเด็กที่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ ชั้นนอกจำนวน 12 แห่งในวันที่ 5 กรกฎาคม 2542 ถึงวันที่ 30 สิงหาคม 2542 และรับแบบสอบถามคืนตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2542 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2542 ปรากฏว่าแบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด 368 ฉบับ ได้รับกลับคืนและมีคำตอบที่สมบูรณ์ 327 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.86

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างและนำมาตรวจให้คะแนนเรียบร้อยแล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS-X เพื่อคำนวณหาค่าดังนี้

4.1 หาค่าร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของมารดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.2 หาค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศ

4.3 หาค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ

4.4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา จำนวนบุตร ค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยใช้ F-test เมื่อค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้ Studentized q - statistics ของ Newman-Keuls และใช้ t-test ในการเปรียบเทียบสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก

4.5 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา จำนวนบุตร ค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยใช้ F-test เมื่อค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้ Studentized q - statistics ของ Newman-Keuls และใช้ t-test ในการเปรียบเทียบสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก

4.6 เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จำแนกตามวุฒิการศึกษา จำนวนบุตร ค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยใช้ F-test เมื่อค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้ Studentized q - statistics ของ Newman-Keuls และใช้ t-test ในการเปรียบเทียบสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก

สรุปผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กโดยรวม พบว่า ทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการให้อาหาร ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย และด้านการกระตุ้นพัฒนาการ อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะความสำคัญของสารนิเทศในเรื่องประโยชน์ของน้ำนมมารดา อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กโดยรวม พบว่า ด้านการให้อาหารและด้านการให้ภูมิคุ้มกันอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการดูแลสุขภาพอนามัย และด้านการกระตุ้นพัฒนาการอยู่ในระดับปานกลาง

3. ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กโดยรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กในด้านการให้อาหาร ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย และด้านการกระตุ้นพัฒนาการ ปรากฏผลตามตัวแปรดังนี้

4.1. มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่พบว่า มารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กมากกว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษาและอาชีวศึกษา และมารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กมากกว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา

4.2. มารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่พบว่า มารดาที่มีจำนวนบุตร 2 คนมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กมากกว่ามารดาที่มีจำนวนบุตรมากกว่า 2 คน

4.3. มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่พบว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดู 1,000-2,000 บาท และมากกว่า 2,000 บาท มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กมากกว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูน้อยกว่า 1,000 บาท

4.4. มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่ตั้งอยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4

5. เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กในด้านการให้อาหาร ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย และด้านการกระตุ้นพัฒนาการปรากฏผลตามตัวแปรดังนี้

5.1. มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 5 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่พบว่า มารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กมากกว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา

5.2. มารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 6

5.3. มารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 7 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่พบว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูมากกว่า 2,000 บาท มีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กมากกว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูน้อยกว่า 1,000 บาท และ 1,000-2,000 บาท

5.4. มารดาที่มีบุตรฝาก เลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยง เด็กที่ตั้งอยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 8

6. เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ปรากฏผลตามตัวแปรดังนี้

6.1. มารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 9 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่พบว่า มารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กมากกว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา

6.2. มารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 10 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่พบว่า มารดาที่มีจำนวนบุตร 2 คน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กมากกว่ามารดาที่มีจำนวนบุตรมากกว่า 2 คน

6.3. มารดาที่มีบุตรฝาก เลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยง เด็กที่มีค่าเลี้ยงดูต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 11 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่พบว่ามารดาที่มีบุตรฝาก เลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยง เด็กที่มีค่าเลี้ยงดู มากกว่า 2,000 บาท มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กมากกว่ามารดาที่มีบุตรฝาก เลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยง เด็กที่มีค่าเลี้ยงดูน้อยกว่า 1,000 บาท และ 1,000-2,000 บาท

6.4. มารดาที่มีบุตรฝาก เลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยง เด็กที่ตั้งอยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 12

อภิปรายผล

1. ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

จากผลการวิจัยพบว่า มารดามีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กด้านการให้อาหาร ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย และด้านการกระตุ้นพัฒนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่องประโยชน์ของน้ำนมมารดานั้นอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมารดามีความตระหนักดีว่า ทารกเป็นวัยที่ต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ โดยเฉพาะมารดาในการเลี้ยงดูในทุกๆ ด้าน เพื่อให้มีชีวิตอยู่รอดและปลอดภัย มีความเจริญเติบโตเป็นคนดีมีคุณภาพในสังคมต่อไป ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมารดาที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงดูเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ มารดาจึงให้ความสำคัญต่อสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กมาก ซึ่งสอดคล้องกับ อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย (2534 : 109) ที่เห็นว่าพ่อแม่ต้องให้ความสำคัญและทำความเข้าใจในความรู้เรื่องเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของน้ำนมมารดา และการเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมมารดา เช่นเดียวกับที่ สมชาย ดุรงค์เดช (2536 : 24-36) ได้กล่าวถึงคุณประโยชน์ของน้ำนมมารดาว่า เป็นอาหารที่มีคุณค่าและเหมาะสมกับทารกมากที่สุด เพราะมีภูมิคุ้มกันโรค ป้องกันโรคขาดสารอาหารในทารก ทำให้ทารกเจริญเติบโตทั้งร่างกายและจิตใจ และยังสร้างความผูกพันอันลึกซึ้งระหว่างแม่กับลูกในขณะให้นมด้วย

2. ความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

จากผลการวิจัยพบว่า มารดามีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กด้านการให้อาหาร ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการดูแลสุขภาพอนามัยและด้านการกระตุ้นพัฒนาการ โดยอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะมารดามีความคิดเห็นว่ามีการรณรงค์อย่างมากในการให้มารดาเลี้ยงดูลูกด้วยน้ำนมมารดา และการให้นำทารกไปรับภูมิคุ้มกัน จึงเห็นว่าได้รับสารนิเทศดังกล่าวในระดับมากแล้ว ส่วนที่เห็นว่าสารนิเทศด้านการดูแลสุขภาพอนามัยและด้านการกระตุ้นพัฒนาการ ได้รับในระดับปานกลางนั้น อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันมีสารนิเทศดังกล่าวเผยแพร่อยู่ในรูปของเอกสารหนังสือตำราต่างๆ มากมาย เสียจนกระทั่งไม่สามารถเลือกสรรให้ตรงกับความต้องการได้ หรือมารดาอาจขาดกำลังทางเศรษฐกิจที่จะซื้อหามาได้ เพราะหนังสือเหล่านั้นมีราคาแพง หรือมารดาอาจไม่มีความรู้ความเข้าใจในศัพท์หรือภาษาที่ใช้เป็นคำอธิบายในเอกสารนั้น มารดาจึงคิดว่าตนเองได้รับสารนิเทศนั้นในระดับปานกลางก็เป็นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ กุศล สุนทรธาดา และคนอื่นๆ (2541 : 23-24) ที่พบว่าความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กในรูปของตัวหนังสือ เสียง และภาพ มีเป็นจำนวนมาก แต่ค่อนข้างจำกัดอยู่กับกลุ่มคนเพียงบางกลุ่มที่มีกำลังทางเศรษฐกิจดีเท่านั้น

3. ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

จากผลการวิจัยพบว่า มารดามีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งที่เป็นบุคคลในระดับมาก อันดับแรกคือ พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมารดาเห็นว่าแหล่งที่เป็นบุคคลสามารถพบและพูดคุยปรึกษาหารือด้วยได้ โดยไม่ต้องใช้ความสามารถในการอ่านหรือการแปลความหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ สมศรี กิจชนะพานิชย์ และคนอื่นๆ (2540 : 117) ที่พบว่าแหล่งความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาจะได้จากพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ผู้มีประสบการณ์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของรัฐ และสื่อมวลชนต่างๆ นอกจากนี้ประเด็นที่เป็นที่น่าสังเกตคือ มารดาให้ความสำคัญต่อแหล่งที่เป็นสถาบัน หรือสื่อมวลชนต่างๆ ในระดับปานกลาง พบว่า ห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย (เป็นอันดับ 14 จากทั้งหมด 16 แหล่ง) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า มารดาอาจมีปัญหาในเรื่องไม่มีเวลาไปใช้ห้องสมุด หรือไม่เคยเข้าใช้ หรือเคยเข้าใช้แต่ใช้ไม่เป็น หรือไม่รู้ว่ามีห้องสมุดประชาชนไว้บริการ หรืออาจมีเอกสารหนังสือต่างๆ ไว้อ่านเองที่บ้านแล้ว มารดาจึงไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุด ดังนั้นควรมีการรณรงค์ให้มารดาเห็นความสำคัญและเชิญชวนเข้าใช้ห้องสมุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดประชาชน ตามโอกาสอันควร

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กด้านการให้อาหาร ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย และด้านการกระตุ้นพัฒนาการ

จากผลการวิจัยพบว่า มารดาที่มีวุฒิการศึกษา มีจำนวนบุตร และที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูและสภาพภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน กล่าวคือมารดาที่มีวุฒิการศึกษาสูง และมีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กมากกว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษาต่ำ และฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ มารดาที่มีวุฒิการศึกษาสูง และมีฐานะทางเศรษฐกิจดีมีโอกาสหาความรู้และให้ความสำคัญกับความรู้เกี่ยวกับเลี้ยงดูเด็ก รู้ว่าอะไรดีต่อเด็กก็จัดหามาให้ไม่ว่าจะเป็นสิ่งของ หรืออุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งสามารถหาได้ดีและได้มากกว่ามารดามีวุฒิการศึกษาต่ำและหาเช้ากินค่ำ ซึ่งสอดคล้องกับ วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ (2526 : 114-118) และ วราภรณ์ รักวิจัย (2540 : 32) ที่พบว่ามารดาที่มีวุฒิการศึกษาสูงและฐานะทางเศรษฐกิจดีจะมีโอกาสในการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีให้แก่เด็ก หรือสามารถฝากเลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีราคาสูงให้ช่วยเลี้ยงดูเด็ก และฝึกความพร้อมทางการเรียน เช่น ฝึกลากเส้น ฝึกออกเสียงพยัญชนะต่างๆ เป็นต้น ส่วนมารดาที่มีจำนวนบุตร 1-2 คน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศมากกว่ามารดาที่มีจำนวนบุตรมาก อาจเป็นเพราะในครอบครัวที่มีลูก 1-2 คนนั้นพ่อแม่มีโอกาสให้ความรัก

และความใกล้ชิดกับลูกได้มากกว่าครอบครัวที่มีลูกหลายคน พ่อแม่ที่มีลูกน้อยคนจะมีเวลาให้กับลูกเป็นรายคน สามารถพูดคุยและรับฟังความคิดเห็น ตลอดจนชี้แนะสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็กให้เข้าใจได้มากกว่า นอกจากนี้เมื่อมีบุตรน้อย ก็จะมีเวลาศึกษาค้นคว้าความรู้ต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการเลี้ยงดูลูกโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการดูแลสุขภาพอนามัยของลูก เช่น การดูแลเด็กที่มีไข้สูง เป็นต้น

5. เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กในด้านการให้อาหาร ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย และด้านการกระตุ้นพัฒนาการ

จากผลการวิจัยพบว่า มารดาที่มีจำนวนบุตร และที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีสภาพภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ มารดาเห็นว่าตนได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กเพียงพอต่อความต้องการตั้งแต่มีลูกคนแรก และก็ได้ใช้ความรู้ดังกล่าวนั้นมาเลี้ยงดูลูกคนต่อๆ มาด้วย ดังนั้นอาจไม่คิดว่าตนได้รับสารนิเทศมากหรือน้อยไป ส่วนสภาพภูมิศาสตร์ที่ต่างกันนั้นก็ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศ เพราะเป็นสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ไม่ใช่สภาพภูมิศาสตร์ของมารดา หรืออาจเป็นเพราะมารดามีที่อยู่อาศัยในกรุงเทพฯ ชั้นนอก แต่ฝากเลี้ยงดูบุตรในสถานรับเลี้ยงเด็กที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ ชั้นใน จึงมีความคิดเห็นว่าได้รับสารนิเทศเช่นเดียวกับคนที่อยู่ในกรุงเทพฯ ชั้นใน ดังนั้นความคิดเห็นของมารดาต่อการได้รับสารนิเทศจึงไม่แตกต่างกันไม่ว่าสถานรับเลี้ยงเด็กนั้นจะอยู่ในสภาพภูมิศาสตร์เช่นไร

6. เปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

จากผลการวิจัยพบว่า มารดาที่มีวุฒิการศึกษา มีจำนวนบุตร และที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าเลี้ยงดูและสภาพภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน แต่มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็กที่แบ่งตามความเจริญและเจริญน้อยกว่า เป็นกรุงเทพฯ ชั้นในและกรุงเทพฯ ชั้นนอกตามลำดับนั้น ได้ผลการวิจัยว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีสภาพภูมิศาสตร์ที่เจริญน้อยกว่ามีความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศมากกว่ามารดาที่มีบุตรฝากเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีสภาพภูมิศาสตร์ที่เจริญ แต่อาจเป็นไปได้ว่ามารดาที่ฝากเลี้ยงดูบุตรในสถานที่ที่เจริญน้อยกว่าจะมีความรู้สึกว่าตนขาดแหล่งที่จะหาความรู้ เพราะแหล่งความรู้ต่างๆ มารวมกันอยู่ในเขตความเจริญ

จึงให้ความสำคัญต่อแหล่งสารนิเทศมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ นิภา ทองไทย (2526 : 4-5) ที่พบว่า มีการผลิตเอกสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กอย่างมากมายแต่อยู่ในวงจำกัดเฉพาะผู้รู้หนังสือและอยู่ในเขตเมือง ยังไม่กระจายออกไปสู่เขตชนบทเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

1.ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.1.ควรผลิตสารนิเทศเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องตามหลักวิชาการเพื่อให้บริการอย่างกว้างขวาง และทั่วถึงยิ่งขึ้น

1.2.ควรมีการรณรงค์ให้มารดาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการให้ภูมิคุ้มกันโรคแก่บุตรให้มากขึ้นเพื่อป้องกันการพิการ หรือถึงแก่ชีวิตที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก

1.3.ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้มากขึ้น เพื่อให้ความรู้แก่มารดาได้นำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1.ศึกษาความต้องการสารนิเทศในการเลี้ยงดูเด็กในวัยต่างๆ

2.2.ศึกษาความต้องการและปัญหาในการใช้สารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวผู้ใช้แรงงาน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรุงเทพมหานคร. สำนักผังเมือง. (2536). *หลักเกณฑ์ในการแบ่งโซนในเขตต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร.

กันยา ลุมพิกานนท์. (2533). *การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ในหนังสือพิมพ์รายวัน พุทธศักราช 2530-2531*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.

กานดา ณ ถลาง. (2511). "พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมอันมีอิทธิพลต่อความเจริญของเด็ก," ใน *บทความประกอบหมวดการศึกษาจิตวิทยาพัฒนาการ*. หน้า 15-21 หน่วยการศึกษานิเทศ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ. เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 92.

กิติกร มีทรัพย์. (2522). *จิตวิทยาการเลี้ยงดูเด็ก*. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.

กุศล สุนทรธาดา และคนอื่นๆ. (2541). *สถานการณ์และองค์ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทย*. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

เกษมสุข เฉลียวศักดิ์. (2521). *ความเชื่อของบิดามารดาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและความกลัวของเด็กก่อนวัยเรียน ใน 4 จังหวัดภาคใต้*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

จรรจา สุวรรณทัต. (2524). *แบบฉบับการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่กำลังเปลี่ยนแปลงของครอบครัวรายได้น้อยที่อยู่ในตัวเมือง*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

จินตนา บัณฑวงศ์. (2531). *การศึกษาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างแม่ลูกในโครงการสอนลูกให้ฉลาดของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.

จุฑาภรณ์ สุมาภิรส. (2539). *การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในสิ่งพิมพ์ภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ฉลองรัฐ อินทรีย์. (2522). *อิทธิพลของสิ่งต่างๆ ที่มีต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ฉันทนา ภาคบงกช. (2531). "การให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง," ใน *เอกสารประกอบการสอนวิชา ปว 541 การศึกษาสำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย*. หน้า 1-8 กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

เฉลิมพล ตันสกุล. (2521). *พัฒนาการทางสติปัญญาและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กก่อนวัยเรียนในเขตการศึกษา 3*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ และคนอื่นๆ. (2537). *สารนิเทศศาสตร์เบื้องต้น*. ปทุมธานี : คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.

ชุติมา สัจจานันท์. (2530). *สารนิเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจนปัจจนึก. (2520). *จริยธรรมของเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ถิรนันท์ อนวัช. (2532). *เลี้ยงลูกให้ประสบความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.

ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์. (2522). *การอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพมหานคร*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

ทิศนา แขมมณี และคนอื่นๆ. (2536). *หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย*. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

น้อมศรี จงพยุหะ และคนอื่นๆ. (2518). *คู่มือการศึกษาวิชาพัฒนาการเด็ก*. กรุงเทพฯ : ศึกษาสัมพันธ์.

นันทา แทนธานี. (2534). *การศึกษาตัวแปรบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

นิภา ทองไทย. (2525). *หลักสูตรการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนสำหรับพ่อแม่ในชุมชนเกษตรกรรมชนบท.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ค. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

บุญชม ศรีสะอาด และ นิภา ศรีไพโรจน์. (2531). *รูปแบบการสอนวิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ.* มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

ประภาวดี สืบสนธ์. (2530). *การใช้และการแสวงหาสารนิเทศของเกษตรกร อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี.* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปิยะวรรณ วิรัชชัย. (2521). *การศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กและสุขภาพอนามัยของเด็กก่อนวัยเรียน.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.* กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

พวา พันธุ์เมฆา. (2535). *สารนิเทศกับการศึกษาค้นคว้า.* กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

เพ็ญศรี พิชัยสนิท. (2528). *อนามัยครอบครัว.* กรุงเทพฯ : ภาควิชาอนามัยแม่และเด็ก คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

เพ็ญศรี วงศ์สิโรจน์กุล. (2525). *อิทธิพลของสื่อกับการให้ความรู้การส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์อนามัยแม่และเด็ก เขต 4 จังหวัดขอนแก่น.* วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (นิเทศศาสตร์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. (2541). *การสร้างชุดฝึกอบรมพ่อแม่เพื่อการพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพ.* กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฯ.

_____. (2539). *คู่มือการพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพ.* กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฯ.

มูลนิธิสงเคราะห์เด็กสภากาชาดไทย. (2528). *พัฒนาคนพัฒนาชาติ.* กรุงเทพฯ : สภากาชาดไทย.

แม้นมาส ชวลิต. (2528, มกราคม-มีนาคม). "นโยบายสารนิเทศระบบสารนิเทศแห่งชาติ," *วารสารห้องสมุด*. 29(1) : 5-15.

_____. (2532). *เอกสารการสอนชุดวิชาการสื่อสาร หน่วยที่ 1-8*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2532). *ศัพท์บัญญัติอังกฤษ-ไทย ไทย-อังกฤษ*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.

วราภรณ์ รักวิจัย. (2540). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อแกรมมี่.

วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ และคนอื่นๆ. (2526). *การศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดูพัฒนาการทางร่างกายและความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ศิลปชัย เทศนา. (2527). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนเรียน*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.

สมชาย ดุรงค์เดช. (2536, พฤษภาคม). "การใช้นมแม่ไปถึงไหนแล้ว," *วารสารสาธารณสุขศาสตร์*. 33 : 26-32.

สมศรี กิจชนะพานิชย์ และคนอื่นๆ. (2541). *บทบาทสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก (แรกเกิดถึง 6 ปี) : บนเส้นทางแรงงานอพยพจากอีสานสู่ กทม.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

สายฤดี วรกิจโภคาทร. (2531). *รักลูกให้ถูกทาง*. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2539). *สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. (2538). *แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

_____. (2539). *สภาวะความต้องการพื้นฐาน และบริการสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจกำหนดสภาวะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเด็กและเยาวชน.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2534). *การประชุมสมัชชาแห่งชาติ ครั้งที่ 1 ด้านการพัฒนาเด็ก (30-31 สิงหาคม 2533).* กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง.

สุชศรี บูรณะกนิษฐ. (2530). *สุขภาพเด็ก : วัยทารก-วัยก่อนเรียน ทฤษฎีและการปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุชุม เฉลยทรัพย์. (2531). *ความรู้เบื้องต้นทางสารนิเทศศาสตร์.* ปทุมธานี : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์.

สุชา จันทน์เอม. (2535). *จิตวิทยาทั่วไป.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

สุนทร โคตรบรรเทา. (2541). *การวางรากฐานชีวิตในวัยปฐมวัย.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

สุวรรณี ศรีจันทร์อาภา. (2527). *ความพร้อมในการเป็นบิดามารดาของบิดามารดาในภาคเหนือของประเทศไทย.* กรุงเทพฯ : ภาควิชาพยาบาลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรทัย รัตนมณี. (2538). *การศึกษาบทบาทของบิดาในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในเขตเมือง.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย. (2534). *การบริบาลทารกและเด็กวัยก่อนเรียน.* กรุงเทพฯ : คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรพินธ์ โพธาเจริญ. (2530). *การศึกษาการบริบาลทารกแรกเกิดของมารดาในภาคเหนือของประเทศไทย.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (พยาบาลศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

อัมพร ทีขะระ. (2528). *ศัพท์วิชาการบรรณารักษศาสตร์.* กรุงเทพฯ : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุไรวรรณ หงษ์เหมือน. (2521). *ความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญากับความรับผิดชอบในการรับประทานอาหารของเด็กก่อนวัยเรียนในสถานเลี้ยงเด็กกลางวันในกรุงเทพมหานคร.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

Grogan, Denis. (1973). *Science and Technology : an Introduction to the Literature.* London : Clive Bingley.

Guldan, Georgia S. (1993, April). "Maternal Education and Child Feeding Practices in Rural Bangladesh," *Social Science and Medicine.* 36(7) : 925-935.

Harrod, Leonard Montague. (1990). *Harrod's Librarians' Glossary of Terms Used in Librarisnship. Documentation and the Book Crafts and Reference Book.* 7th ed. Aldershot : Gower.

Stevens, Joseph H. (1988, January). "Social Support, Locus of Control, and Parenting in Three Low-Income Groups of Mothers : Black teenagers, Black Adults, and White Adults," *Child Development.* 59(3) : 635-642.

Unesco. (1981). *Population Education.* Unesco Regional Office for education in Asia and The Pacific. Bangkok.

Zahr, Lina K. (1993, October). "The Confidence of Latina Mothers in the Care of Their Low Birth Weight Infants," *Research in Nursing and Health.* 16(5) : 335-342.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กที่ทำสุ่มตัวอย่างฝากเลี้ยงดูบุตร

รายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กที่กลุ่มตัวอย่างฝากเลี้ยงดูบุตร

เขตห้วยขวาง

1. กุลมาส
2. คิดแลนด์ปิยะเวท
3. จุฑาภรณ์เนอสเซอรี
4. วัฒนานิเวศน์
5. สมาคมแม่บ้านชุมชนห้วยขวาง
6. สุขเกษมเนอสเซอรี

เขตคลองเตย

1. ใจดี
2. ทอสีเนอสเซอรี
3. บ้านน้อง
4. แม้นใจเนอสเซอรี
5. ศรีวัฒนา
6. สี่พี่น้อง

เขตคอนเมือง

1. เทพอุปถัมภ์
2. ธนะวรรณเนอสเซอรี
3. วรินรักเนอสเซอรี
4. พจมาน
5. สุปรานีเนอสเซอรี
6. อรนิชา

เขตบางพลัด

1. จิราภาเนอสเซอรี
2. บ้านนาสุข
3. พิมลวิทย์
4. มณีรัตน์เนอสเซอรี
5. ศิริมงคล
6. อภิชาตบุตร์

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5644

ที่ ทม 1007/ ๑๖๑๕ **วันที่** 15 กุมภาพันธ์ 2542

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

เนื่องด้วย นางวนิดา จิตประไพ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาความคิดเห็นของมารดาต่อสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก" โดยมี อาจารย์นงนวล พงษ์ไพบูลย์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษร เจริญรักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์งามตา วนินทานนท์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา ภาคบงกช และ ดร.วิลาศลักษณ์ ชัววัลลี เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางวนิดา จิตประไพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 1007/1124

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

24 กุมภาพันธ์ 2542

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางวนิดา จิตประไพ นิสิตบริญญาโท วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ-ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาความคิดเห็นของมารดาต่อสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก" โดยมี อาจารย์นงนวล พงษ์ไพบูลย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษร เจริญรักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตให้มารดาหรือผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กในสังกัดวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จำนวน 23 คน ตอบแบบสอบถามการศึกษาความคิดเห็นของมารดาต่อสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2542

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ นางวนิดา จิตประไพ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร./โทรสาร. 258-4119

ที่ ทม 1007/1295

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

3 มีนาคม 2542

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการกองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น บ้านราชวิถี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางวนิดา จิตประไพ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาความคิดเห็นของมารดาต่อสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก" โดยมี อาจารย์นงนวล พงษ์ไพบูลย์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษร เจริญรักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตให้มารดาของเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กในความดูแลของกองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น จำนวน 368 คน ตอบแบบสอบถามการศึกษาความคิดเห็นของมารดาต่อสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ในระหว่างเดือนมีนาคม 2542

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ นางวนิดา จิตประไพ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร./โทรสาร. 258-4119

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เลขที่ 1828
วันที่ 25 มี.ค. 2542
เวลา.....

ที่ รส 0410/ 6089

กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น
ถนนกรุงเกษม กท. 10100

19 มีนาคม 2542

เรื่อง อนุญาตให้เก็บข้อมูลในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน

เรียน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อ้างถึงหนังสือ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ลงวันที่ 3 มีนาคม 2542

ตามที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ขออนุญาตให้นางวนิดา จิตประไพ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกบรรณารักษ์ศาสตร์และนิเทศน์ศาสตร์ เข้าเก็บข้อมูลจากมารดาของเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน จำนวน 24 แห่ง ความละเอียดแจ้ง นั้น

กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น พิจารณาแล้วเห็นว่าการศึกษาเรื่องดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการเลี้ยงดูเด็ก จึงอนุญาตให้ นางวนิดา จิตประไพ เก็บข้อมูลในสถานรับเลี้ยงเด็กดังกล่าวได้ และหากผลการศึกษาเป็นประการใดโปรดแจ้งให้ กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่นทราบด้วย จักขอบคุณยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวสมหมาย ขำเผือก)
ผู้อำนวยการกองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น

ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาเด็ก
โทร.2468656

เรียน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

26 มี.ค. 42

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของมารดาต่อสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

   ตอนที่ 1 สถานภาพของมารดา

   ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ในด้านการให้อาหาร การให้ภูมิคุ้มกัน การดูแลสุขภาพอนามัย และการกระตุ้นพัฒนาการ

   ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก ได้แก่ บุคคล สถาบัน สื่อมวลชน และสิ่งตีพิมพ์

2. ขอให้ท่านพิจารณาและตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ โดยแสดงความคิดเห็นต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศ และต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งคำตอบและความคิดเห็นของท่านจะเป็นข้อมูลที่มีค่าสำหรับ การปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและเผยแพร่สารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ เพื่อจะได้ดำเนินการให้ถูกต้องและตรงกับความคิดเห็นของท่านต่อไป

3. โปรดอ่านคำนิยามต่อไปนี้เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน

   3.1. สารนิเทศ คือ ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ

   3.2. แหล่งสารนิเทศ คือ ที่มาของข้อมูล ข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 1 ขวบ

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือ

ผู้วิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของมารดาต่อสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของมารดา

คำชี้แจง ในส่วนนี้เป็นคำถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของมารดา โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุด

1. วุฒิการศึกษาของท่าน

( ) ประถมศึกษา

( ) มัธยมศึกษา

( ) อาชีวศึกษา

( ) อุดมศึกษา

2. จำนวนบุตร

( ) บุตร 1 คน

( ) บุตร 2 คน

( ) บุตรมากกว่า 2 คน (โปรดระบุ).....

3. ค่าเลี้ยงดูของสถานรับเลี้ยงเด็กที่ท่านใช้บริการ

( ) น้อยกว่า 1,000 บาท

( ) 1,000-2,000 บาท

( ) มากกว่า 2,000 บาท

4. สภาพภูมิศาสตร์ของสถานรับเลี้ยงเด็กที่ท่านใช้บริการ

( ) กรุงเทพฯ ชั้นใน

( ) กรุงเทพฯ ชั้นนอก

ตอนที่ 2 **ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญและการได้รับสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก**

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาสารนิเทศ (ข่าวสาร ความรู้) เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก และแสดงความคิดเห็นว่าสารนิเทศใดมีความสำคัญ และท่านได้รับในระดับ **มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด/ไม่ได้รับเลย** โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อที่	สารนิเทศ (ข่าวสาร ความรู้)	ความคิดเห็นต่อความสำคัญของสารนิเทศ					ความคิดเห็นต่อการได้รับสารนิเทศ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย/ไม่ได้รับเลย
	ด้านการให้อาหาร										
1	การเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมมารดา										
2	ประโยชน์ของน้ำนมมารดา										
3	วิธีการให้นมที่ถูกต้อง										
4	ช่วงอายุที่เหมาะสมในการหย่านม										
5	ความรู้เกี่ยวกับสารอาหารสำหรับเด็ก										
6	อาหารเสริมชนิดต่างๆ										
7	ประโยชน์ของอาหารเสริม										
8	การปรุงอาหารเสริม										
9	ช่วงอายุที่เหมาะสมในการเริ่มให้อาหารเสริม										
10	ปริมาณการให้อาหารเสริมที่เหมาะสมกับช่วงอายุ										
11	วิธีการส่งเสริมให้เด็กรับประทานอาหารด้วยตนเอง										
12	วิธีการส่งเสริมให้เด็กดื่มนมและน้ำจากแก้ว										

ข้อที่	สารนิเทศ (ข่าวสาร ความรู้)	ความคิดเห็นต่อ<u>ความสำคัญ</u>ของสารนิเทศ					ความคิดเห็นต่อ<u>การได้รับ</u>สารนิเทศ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย/ไม่ได้ที่สุด รับเลย
	ด้านการให้ภูมิคุ้มกัน										
1	การให้วัคซีนป้องกันโรคแก่เด็ก	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
2	ช่วงอายุที่เด็กควรได้รับภูมิคุ้มกัน	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
3	ช่วงอายุที่เด็กควรได้รับการกระตุ้นภูมิคุ้มกัน	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
4	การดูแลเด็กหลังการได้รับวัคซีน	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
5	ความรู้เรื่องโรคคอตีบ	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
6	ความรู้เรื่องโรควัณโรค	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
7	ความรู้เรื่องโรคไข้สันหลังอักเสบ	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
8	ความรู้เรื่องโรคคอตีบในเด็ก	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
9	ความรู้เรื่องโรคไอกรนในเด็ก	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
10	ความรู้เรื่องโรคบาดทะยักในเด็ก	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....

ข้อที่	สารนิเทศ (ข่าวสาร ความรู้)	ความคิดเห็นต่อ<u>ความสำคัญ</u>ของสารนิเทศ					ความคิดเห็นต่อ<u>การได้รับ</u>สารนิเทศ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย/ที่สุด ไม่ได้รับเลย
	ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย										
1	การทำความสะอาดร่างกายเด็ก	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
2	การทำความสะอาดเครื่องใช้สำหรับเด็ก	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
3	การจัดบรรยากาศในการพักผ่อนนอนหลับแก่เด็ก	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
4	การฝึกเรื่องการขับถ่ายของเด็ก	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
5	การดูแลเด็กที่มีไข้สูง	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
6	การดูแลเด็กที่เป็นหวัดมีน้ำมูกมาก	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
7	การดูแลเด็กที่เป็นผดผื่นคัน	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
8	การดูแลเด็กที่มีอาการลิ้นเป็นฝ้าขาว	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
9	การดูแลเด็กที่มีอาการปวดท้อง	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
10	การดูแลเด็กที่มีอาการท้องอืด	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
11	การดูแลเด็กที่มีอาการท้องผูก	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
12	การดูแลเด็กที่มีอาการท้องร่วง	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
13	การป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....

ข้อที่	สารนิเทศ (ข่าวสาร ความรู้)	ความคิดเห็นต่อ<u>ความสำคัญ</u>ของสารนิเทศ					ความคิดเห็นต่อ<u>การได้รับ</u>สารนิเทศ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย/ไม่ได้รับเลย
	ด้านการกระตุ้นพัฒนาการ										
1	.การจัดหาวัสดุเพื่อกระตุ้นพัฒนาการทางการได้ยิน.....	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
2	.การจัดหาวัสดุเพื่อกระตุ้นพัฒนาการทางการสัมผัส.....	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
3	.การกระตุ้นพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย.....	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
4	.การจัดหาวัสดุที่เคลื่อนไหวให้ดูเพื่อกระตุ้นการมองเห็น.....	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
5	.การกระตุ้นประสาทสัมผัสในในขณะให้นม.....	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
6	.การกระตุ้นพัฒนาการทางความเข้าใจภาษาของเด็ก.....	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
7	.การกระตุ้นให้เด็กทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง.....	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
8	.การติดตามดูการเพิ่มน้ำหนักตัวและส่วนสูงของเด็ก.....	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
9	.การร้องเพลงกล่อมเด็ก.....	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
10	.การเล่านิทานให้ฟัง.....	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....

ข้อที่	สารนิเทศ (ข่าวสาร ความรู้)	ความคิดเห็นต่อ<u>ความสำคัญ</u>ของสารนิเทศ					ความคิดเห็นต่อ<u>การได้รับ</u>สารนิเทศ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย/ไม่ได้รับเลยที่สุด
11	การสังเกตพฤติกรรมต่างๆ เพื่อดูความผิดปกติของเด็ก.....	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
12	การแสดงความรักและความใกล้ชิด	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
13	การกระตุ้นให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง.....	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
14	การกระตุ้นพัฒนาการทางสังคม...	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
15	การกระตุ้นพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กโดยการเล่น.....	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
16	ประโยชน์ของการเล่นของเด็ก...	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
17	การเล่นกับเด็กที่เหมาะสมกับอายุหรือวัยของเด็ก.....	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
18	การกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็กในเรื่องของสี เสียง รูปทรง ความแข็ง ความนุ่ม.....	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....
19	การจัดหาของเล่นที่เหมาะสมและปลอดภัยให้เด็กเล่น.....	...	...	....	...	...	...	...	....	...	.....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของมารดาต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาแหล่งสารนิเทศ และแสดงความคิดเห็นว่าแหล่งสารนิเทศใด มีความสำคัญในระดับ **มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด** โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อที่	แหล่งสารนิเทศ	ความคิดเห็นต่อความสำคัญของแหล่งสารนิเทศ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	พ่อแม่ ญาติพี่น้อง					
2	เพื่อนที่มีประสบการณ์การมีบุตร					
3	พี่เลี้ยงเด็ก ผู้ดูแลเด็ก					
4	แพทย์ พยาบาล อนามัยประจำศูนย์บริการ					
5	นักจิตวิทยา					
6	ห้องสมุด					
7	โรงพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข					
8	สถานรับเลี้ยงเด็ก					
9	สมาคมวางแผนครอบครัว					
10	ร้านจำหน่ายหนังสือ					
11	หนังสือเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก					
12	หนังสือพิมพ์					
13	นิตยสาร วารสาร จุลสาร					
14	การจัดประชุม อบรม สัมมนาของหน่วยงานต่างๆ					
15	รายการทางวิทยุเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก					
16	รายการทางโทรทัศน์เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก					

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางวนิดา	ชื่อสกุล จิตประไพ
เกิดวันที่ 17 พฤศจิกายน	พุทธศักราช 2496
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	111 ซอยสมบูรณ์พัฒนา 2 ถนนสุทธิสาร
	แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 6
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
	สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2515	มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5)
	จาก โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
พ.ศ. 2518	ศศ.บ. (ประวัติศาสตร์)
	จาก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ศ. 2543	ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์)
	จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร